

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(No 17,
2 / 2017)

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ- Αύγουστος 2017
Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος
στις μικρές επιχειρήσεις
(0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν το 99,6% των
ελληνικών επιχειρήσεων)

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2017

ΣΗΜΑΔΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΑΛΛΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΗΛΩΝΟΥΝ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΤΟ ΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το α' εξάμηνο του 2017 σηματοδοτεί τη σταδιακή επαναφορά της οικονομικής δραστηριότητας σε ένα ελάχιστο επίπεδο κανονικότητας, το οποίο εκδηλώνεται με την ταυτόχρονη βελτίωση στους δείκτες οικονομικού κλίματος και μακροοικονομικού περιβάλλοντος, γεγονός που προεξοφλεί- με σταθερές όλες τις άλλες παραμέτρους- τη μεσοπρόθεσμη διατήρηση ενός σταθερού ποσοστού μεγέθυνσης στο σύνολο της οικονομίας. Υπό την υφιστάμενη συγκυρία, η πρόβλεψη για προσέγγιση του 2% ως ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης το 2017 φαίνεται ρεαλιστική και επιτεύξιμη. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η απάθεια από την εξίσωση της ελληνικής οικονομίας των αβεβαιοτήτων για την έκβαση της διαπραγμάτευσης και το κλείσιμο της 2ης αξιολόγησης (κάτι που παρατηρείται σε κάθε γύρο αξιολογήσεων και στρεβλής αναπαραγωγής δημοσιευμάτων) διαμορφώνει ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον για τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά, την οικονομική σταθερότητα και την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Η μείωση της ανεργίας, η επίτευξη και

υπέρβαση των δημοσιονομικών στόχων, το θετικό ισοζύγιο εγγραφών-διαγραφών επιχειρήσεων, οι ισχυρές επιδόσεις στον κλάδο του τουρισμού αποτελούν αναμφίβολα θετικές εξελίξεις για την ελληνική οικονομία. Χωρίς να αναιρούνται οι αρνητικές επιπτώσεις από την ασκούμενη πολιτική αυστηρής δημοσιονομικής προσαρμογής, είναι εμφανές ότι σε αυτή τη φάση του οικονομικού κύκλου είναι οριακή η υφεσιακή επίδραση των συστατικών μέτρων και του αρνητικού πολλαπλασιαστή. Ωστόσο, η μετάθεση λήψης μέτρων για τα επόμενα 2 χρόνια (αναφορικά με το αφορολόγητο και τις παρεμβάσεις στις συντάξεις) αναβάλλει απλά τις οικονομικές αποφάσεις των νοικοκυριών και των μικρών επιχειρήσεων στο μέλλον, και σε συνδυασμό με τη χαμηλή αποταμίευση και τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος, επιφέρει επιδείνωση στους δείκτες ζήτησης και επενδύσεων των μικρών επιχειρήσεων (εύρημα που προκύπτει και από τα επίσημα στοιχεία).

Από την πλευρά της προσφοράς, παραμένουν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι

επιχειρήσεις από την πρότερη συσσώρευση οικονομικών υποχρεώσεων, καθώς 1 στις 3 έχουν καθυστερημένες οφειλές, είτε σε δημόσιο- ασφαλιστικά ταμεία, είτε σε τράπεζες- ιδιωτικό τομέα. Η αποτελεσματική εφαρμογή του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τη μορφή που θα λάβει ο νέος οικονομικός καταμερισμός στη χώρα τα επόμενα χρόνια.

Παράλληλα με την ύπαρξη ενός αριθμού επιχειρήσεων που ανταποκρίνεται και συμβαδίζει με την αναπτυξιακή δυναμική, παραμένει ασθενικό ένα σημαντικό ποσοστό επιχειρήσεων (άνω του 50%) που διέπεται από τα χαρακτηριστικά της «επιχειρηματικότητας ανάγκης», αλλά συνεισφέρει σημαντικά στην απασχόληση. Έτσι, το φαινόμενο της άτυπης επιχειρηματικότητας και της αδήλωτης/ υποδηλωμένης εργασίας δεν φαίνεται να υποχωρεί και λαμβάνει νέες μορφές.

Τα διαρθρωτικά προβλήματα είναι περισσότερο εμφανή στις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους, για τους οποίους απουσιάζει ένα συνεκτικό πλαίσιο ενίσχυσης της ρευστότητας και της διασφάλισης της βιωσιμότητάς τους, είτε μέσα από τη διεύρυνση της συμμετοχής τους σε ευρύτερα επιχειρηματικά σχήματα (clusters), είτε μέσα από την υπαγωγή τους σε αλυσίδες αξίας και άνοιγμα σε νέες υπερτοπικές αγορές. Οι μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι οποίες παρουσιάζουν τέτοιες δυνατότητες υπέρβασης του στενού επιχειρηματικού ορίζοντα, - σε αντίθεση με τις αντίστοιχες εμπορικές-, αδυνατούν να ανταγωνιστούν στο υφιστάμενο περιβάλλον υπερφορολόγησης και καχεκτικών δικτυώσεων.

Η έρευνα οικονομικής συγκυρίας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, επιβεβαιώνει τη θετική τροχιά της ελληνικής οικονομίας, και ταυτόχρονα καταδεικνύει την ανάγκη να αναπτυχθούν ειδικές πολιτικές που θα εστιάζουν στις ανάγκες της μικρής μεταποιητικής μονάδας και θα διευκολύνουν χρηματοδοτικά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο σύνολό τους. Η πορεία προς μια «ανάπτυξη για όλους» διέρχεται μέσα από την ταυτόχρονη αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων και εργαλείων για όλες τις επιχειρήσεις με οικονομικά αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο.

Την επόμενη περίοδο, η οικονομική πολιτική πρέπει να προσανατολιστεί σε διαφοροποιημένες λύσεις- παρεμβάσεις, ανάλογα με τις ομάδες - στόχους που καλείται να υπηρετήσει:

Για τις μικρές επιχειρήσεις που παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης, κίνητρα επενδύ-

σεων και προώθησης τους σε μεγαλύτερες και περισσότερες αγορές.

Για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες υπερχρέωσης, μια συντεταγμένη στρατηγική αναδιάρθρωσης και επαναφοράς στην αγορά, με ταυτόχρονη υιοθέτηση μηχανισμών έγκαιρης προειδοποίησης και δεύτερης ευκαιρίας.

Για τις επιχειρήσεις που φαίνονται να είναι αδύναμες και κινδυνεύουν να κλείσουν, με σοβαρές προεκτάσεις για την απασχόληση και την επιβίωση των μελών, προτείνεται η θεσμοθέτηση ενός στέρεου μηχανισμού κοινωνικής προστασίας, που θα περιλαμβάνει δράσεις άμεσης εκκαθάρισης και αξιοποίησης του παραγωγικού εξοπλισμού και ανθρώπινου κεφαλαίου, με παράλληλη κάλυψη των επαγγελματιών για τους κινδύνους στίγματος, φτώχειας και αποκλεισμού από την κοινωνική και οικονομική ζωή.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που έγινε σε συνεργασία με την εταιρεία MARC ΑΕ σε πανελλαδικό δείγμα 1006 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 10 έως 20 Ιουλίου 2017 έχουν ως εξής:

A. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ / ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Η αποτίμηση του α' εξαμήνου 2017 σηματοδοτεί τη σημαντική υποχώρηση των αρνητικών δεικτών οικονομικού κλίματος, και συνδυάζεται με ιστορικό υψηλό Ζετίαις στους δείκτες σταθεροποίησης (αύξηση κατά 9,3 μονάδες) και βελτίωσης (οριακή αύξηση κατά 1,2%) στο σύνολο των επιχειρήσεων.

Για τις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 5 άτομα, με υψηλό κύκλο εργασιών και με ηλικία έως 5 ετών, το άθροισμα θετικών- σταθερών αποτιμήσεων υπερβαίνει για πρώτη φορά τις αρνητικές αποτιμήσεις.

Το εμπόριο, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι επιχειρήσεις ηλικίας 10-15 ετών, εμφανίζονται ως αδύναμος κρίκος, καθώς σημειώνουν σημαντικά υψηλότερο ποσοστό αρνητικών αποτιμήσεων.

Οι προσδοκίες σχετικά με την πορεία των επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο διατηρούν αρνητικό πρόσημο, αλλά σημειώνουν τις καλύτερες επιδόσεις από το Φεβρουάριο του 2015. Το 47,4% των επιχειρήσεων αναμένει επιδείνωση (από 58,8%), μόλις το 10,9% βελτίωση (από 11%), ενώ 1 στις 3 επιχειρήσεις δεν αναμένει καμιά μεταβολή.

Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ- ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Α. Κύκλος Εργασιών

1. Εμφανείς είναι οι περιορισμένες δυνατότητες της εγχώριας κατανάλωσης να συμβάλουν στην αναπτυξιακή δυναμική, καθώς υπάρχουν απτές ενδείξεις στασιμότητας στους δείκτες ζήτησης και κύκλου εργασιών (επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία φορέων του λιανεμπορίου και την ΕΛΣΤΑΤ). Η επιδείνωση του κύκλου εργασιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελεί άλλωστε αντανάκλαση του μειωμένου διαθέσιμου εισοδήματος και της ισχνής αποταμιευτικής ικανότητας των νοικοκυριών.
2. Στον κύκλο εργασιών των ΜμΕ σημειώνεται κάμψη για το 57,5% (αύξηση για 12,6%) των επιχειρήσεων. Ο μέσος όρος μείωσης του κύκλου εργασιών κυμάνθηκε στο 13,2% (από 17,8% στην προηγούμενη έρευνα). Τη μεγαλύτερη συρρίκνωση καταγράφουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις του κλάδου εμπορίου. Οι έρευνες που διεξήχθησαν το τελευταίο διάστημα σχετικά με την καταναλωτική εμπιστοσύνη και τις επιδόσεις του λιανεμπορίου (ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ) δείχνουν το παράδοξο της επιδείνωσης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, γεγονός ανακόλουθο σε σχέση με τις θετικές τάσεις μεγέθυνσης της οικονομίας, ένδειξη συγκέντρωσης των μεριδίων αγοράς σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις.
3. Ως προς το δείκτη κερδοφορίας, το 26,7% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι είχε κέρδη κάτω των 5,000€ στο 2016, ενώ το 24,6% κατέγραψε ζημίες. Κέρδη άνω των 10,000€ καταγράφει το 24,4%.
4. Μείωση της ζήτησης και των παραγγελιών καταγράφεται για το 56,2% και 57,6% των επιχειρήσεων αντίστοιχα.

Β. Ρευστότητα- Επενδύσεις

1. Καθώς η ελληνική οικονομία υπερβαίνει τη καθοδική φάση του κύκλου, η έρευνα αναδεικνύει τα διαρθρωτικά προβλήματα των μικρών επιχειρήσεων που αφορούν τη μειωμένη ρευστότητα και το έλλειμμα πρόσβασης στη χρηματοδότηση. Ειδικότερα, ο δείκτης ρευστότητας διατηρεί σταθερά υψηλά επίπεδα αρνητικών αποτιμήσεων (2 στις 3 επιχειρήσεις), ενώ ιδιαίτερα υψηλό

παραμένει το απόθεμα αναξιοποίητου παραγωγικού δυναμικού (καθώς ο μ.ο χρησιμοποίησης στις ΜμΕ μεταποίησης ανέρχεται στο 51,3%).

2. Ο δείκτης ρευστότητας εξακολουθεί να διατηρείται σε εμφανώς χαμηλά επίπεδα αφού για 2 στις 3 επιχειρήσεις (65,1%) παρατηρείται επιδείνωση.
3. Η χαμηλή επενδυτική εμπιστοσύνη παρουσιάζει στοιχεία παγίωσης και τείνει να μετασχηματιστεί σε διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, και ως τέτοιο επηρεάζει τις προοπτικές ανάκαμψης των κλάδων στους οποίους κυριαρχούν οι μικρές επιχειρήσεις. Μόνο το 4,2% των επιχειρήσεων προγραμματίζει να πραγματοποιήσει κάποια επένδυση στο επόμενο εξάμηνο. Οι περιορισμένες προοπτικές για ανάληψη νέων επενδύσεων συνδέονται και με τη στάση αναμονής που διατηρούν οι επιχειρήσεις σχετικά με την εκταμίευση κεφαλαίων και απορρόφηση κονδυλίων για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρηματικών μονάδων (πρόγραμμα ΕΣΠΑ, αναπτυξιακός, πακέτο Γιούνκερ, ΕΤΕΑΝ).

Γ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η αργή αλλά σταθερή αποκλιμάκωση της ανεργίας που αποτυπώνεται στα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (21,7% τον Μάιο του 2017) καταγράφεται για πρώτη φορά στην αποτίμηση της έρευνας κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για την απασχόληση όπου ο λόγος απολύσεων/ προσλήψεων τείνει στο 1. Για κάθε μια πρόσληψη αντιστοιχεί μια απόλυση, με σαφείς τάσεις βελτίωσης, καθώς οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι αύξησαν το προσωπικό τους προσέλαβαν περισσότερα άτομα από εκείνες που δήλωσαν ότι απέλυσαν.

Οι προοπτικές για το επόμενο διάστημα παραμένουν αρνητικές καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι θα προχωρήσουν σε περικοπές θέσεων εργασίας είναι διπλάσιο από εκείνων που δηλώνουν πως θα τις αυξήσουν (8,4% έναντι 4,5%). Αυτή η τάση αντανάκλα το αίσθημα επιφυλακτικότητας και αναμονής των ΜμΕ για την πορεία της οικονομίας. Συγκριτικά όμως, στην πρόβλεψη εξαμήνου ο Ιούλιος του 2017 αποτυπώνει καλύτερες επιδόσεις από τον Ιούλιο του 2016.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕ-

ΒΕΕ υπάρχει κίνδυνος απώλειας 4,100 επιπλέον θέσεων μισθωτής απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, χωρίς να υπολογίζονται οι απώλειες από τα πιθανά λουκέτα που θα προκύψουν στο επόμενο εξάμηνο. Συνολικά, αναμένεται να απολυσθούν 25,500 θέσεις απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, αν συμπεριλάβουμε και τις απώλειες που θα προκύψουν από εκείνους που θα αναστείλουν την επιχειρηματική δραστηριότητα (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι). Λαμβανομένου υπόψη του θετικού μακροοικονομικού προφίλ, που διατηρεί η οικονομία, είναι πιθανότερο οι καθαρές θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν να έχουν θετικό πρόσημο.

Η έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ επαληθεύει τα ευρήματα των προηγούμενων ερευνών αλλά και επίσημων στατιστικών (ΕΡΓΑΝΗ, ΕΛΣΤΑΤ): α) Εμφάνιση υψηλού ποσοστού των ευέλικτων μορφών απασχόλησης (οι νέες θέσεις μερικής απασχόλησης τον Ιούλιο 2017 ήταν περισσότερες από τις νέες θέσεις πλήρους απασχόλησης). β) Υποκατάσταση θέσεων πλήρους απασχόλησης με αντίστοιχες θέσεις μερικής απασχόλησης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ το 42,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που έχουν προσωπικό το απασχολούν με ευέλικτες μορφές απασχόλησης.

Παράλληλα με τη σταδιακή βελτίωση του ισοζυγίου προσλήψεων - αποχωρήσεων επιτείνεται το φαινόμενο της κινητικότητας και της επίδρασης της εποχικότητας στην αγορά εργασίας, με θετικό ωστόσο πρόσημο για την συνολική μισθωτή εργασία. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και από τα στατιστικά δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ για την υποαπασχόληση όπου παρουσιάζει μια συνεχή και αυξητική τάση τα οποία και υποδεικνύουν ότι μπορεί να αυξάνονται οι θέσεις εργασίας αλλά με χαμηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας (χαμηλότεροι μισθοί, λιγότερες μέρες και ώρες κλπ).

Η αύξηση των ευέλικτων μορφών εργασίας, επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι το 36,4% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι αναγκάστηκε να μειώσει περιστασιακά ώρες/ ημέρες εργασίας, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2017 αλλά υψηλότερο σε σχέση με τον Ιούλιο του 2016. Επιπρόσθετα, το 33,8% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα έγκαιρης καταβολής μισθοδοσίας.

Δ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΟΦΕΙΛΕΣ

Παρά τη σχετική βελτίωση των οικονομικών δεικτών, τα προβλήματα υπερχρέωσης παραμένουν στο «κόκκινο», τουλάχιστον για 1 στις 4 επιχειρήσεις. Το υψηλότερο ποσοστό των επιχειρήσεων με καθυστερημένες οφειλές αφορά εκείνες με χρέη προς το πρώην ασφαλιστικό ταμείο των επαγγελματιών (ΟΑΕΕ, 26,2%). Το ποσοστό αυτό, παραμένει σταθερό (26,7% στην προηγούμενη έρευνα Φεβρουαρίου 2017) και αφορά περίπου 300,000 ενεργές επιχειρήσεις.

Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία παραμένει σταθερά υψηλό στο 23,8%, παρά τις διάφορες ρυθμίσεις που έχουν εισαχθεί. Το στοιχείο αυτό συμβαδίζει με το συνολικό ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών που προστέθηκε μέσα στο 2017, οι οποίες ανήλθαν στα 5,47 δις ευρώ (στοιχεία ΑΑΔΕ). Περίπου 65,000 μικρές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι έχουν βρεθεί αντιμέτωπες το προηγούμενο εξάμηνο με κατάσχεση/ ή δέσμευση λογαριασμών για οφειλές.

Αυξάνονται στο εξάμηνο οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι καθυστερούν να καταβάλουν οφειλές για ενοίκια καθώς και για δόσεις δανείου. Οι στατιστικές εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δείχνουν ότι συντηρείται ένα καθεστώς υψηλής έκθεσης των επιχειρήσεων σε οφειλές προς το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Το 9,2% (64,000 επιχειρήσεις) έχει ταυτόχρονα οφειλές σε δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Τα συνολικά ληξιπρόθεσμα χρέη νοικοκυριών και επιχειρήσεων προς την εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες πλέον ξεπερνούν τα 220 δις.

Το 17,5% των μικρών επιχειρήσεων (πάνω από 120,000 φυσικά ή νομικά πρόσωπα) οφείλουν πάνω από 20,000€, που είναι το κατώφλι για να μπορεί να υποβάλει κανείς αίτηση υπαγωγής στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης ιδιωτικού χρέους. Συνολικά, με βάση τα στοιχεία της έρευνας εκτιμάται ότι 59,000 επιχειρήσεις αποτελούν το βασικό πυρήνα των δυνητικών δικαιούχων που θα αιτηθούν των ευεργετημάτων της νέας ρύθμισης.

Σχετικά με την παρακολούθηση των ροών του νέου ασφαλιστικού συστήματος, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των υπόχρεων (75,7%) δηλώνει ότι καταβάλλει λιγότερες (63,6%) ή ίδιες εισφορές (12,1%), ενώ το 17,4% ότι καταβάλλει περισ-

σότερες. Σε ευνοϊκότερη θέση είναι οι ατομικές επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό και με πολύ χαμηλό τζίρο (79,2% πληρώνουν λιγότερα).

Ε. ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΛΟΥΚΕΤΑ

Στο α' εξάμηνο του 2017 καταγράφηκε για πρώτη φορά θετικό ισοζύγιο εγγραφών- διαγραφών, γεγονός που φαίνεται να σηματοδοτεί την έξοδο από τη φάση ύφεσης και την είσοδο σε μια περίοδο κανονικότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ το ισοζύγιο εγγραφών - διαγραφών επιχειρήσεων για το α' εξάμηνο του 2017 ήταν θετικό κατά 2,400 επιχειρήσεις.

Από τα στοιχεία των ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ προκύπτει ότι τα «λουκέτα» αρχίζουν να μειώνονται. Παρά το θετικό οικονομικό κλίμα, ο δείκτης ανασφάλειας και φόβου για την πορεία της επιχείρησης διατηρεί υψηλές τιμές. Το 38,1% των επιχειρήσεων θεωρεί αρκετά και πολύ πιθανό να κλείσει το επόμενο διάστημα (έναντι 40,3% του προηγούμενου εξαμήνου). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μεταποιητικές παρουσιάζουν μεγαλύτερο κίνδυνο διακοπής της λειτουργίας τους (πάνω από 44%) σε σχέση με τις μεγαλύτερες.

Εκτιμάται ότι η μείωση επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο θα είναι περίπου ίση με το προηγούμενο εξάμηνο (αναμένεται να διακόψουν τη δραστηριότητά περίπου 12,500 - 13,000 επιχειρήσεις, κυρίως πολύ μικρές και αυτοαπασχολούμενοι. Ωστόσο, από τα μακροοικονομικά δεδομένα και τις προβολές για την πορεία της οικονομίας (εκτίμηση για μεγέθυνση 1,5%-2%), διαφαίνεται πως διανύουμε μια περίοδο στην οποία οι επιχειρήσεις που θα διακόψουν την επιχειρηματική δραστηριότητα θα είναι λιγότερες από τις νέες επιχειρήσεις που δημιουργούνται.

Η παγιοποίηση των υψηλών φορολογικών επιβαρύνσεων (αύξηση προκαταβολής φόρου, αύξηση ΦΠΑ και ειδικών τελών, αύξηση φορολογικού συντελεστή στο 29%), η συσσώρευση οφειλών και η αδυναμία εξεύρεσης αγορών για την αντιστάθμιση της ισχνής καταναλωτικής ζήτησης επιδρούν αρνητικά στις προοπτικές μιας επιχείρησης. Το φαινόμενο της άτυπης επιχειρηματικής δραστηριότητας εμφανίζεται σε έξαρση σε ορισμένα επαγγέλματα και διαβρώνει τον ανταγωνισμό.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕ-

ΒΕΕ, από τα πιθανά λουκέτα των επιχειρήσεων, προκύπτει υψηλός κίνδυνος απώλειας για 21,000 θέσεις συνολικής απασχόλησης (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί). Παράλληλα, από τα ευρήματα προκύπτει ότι περίπου 7,000 συμβοηθούντα μέλη θα βρεθούν εκτεθειμένα σε συνθήκες ανεργίας.

ΣΤ. ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΕΜΠΟΡΙΟ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο αλλά και η σταδιακή μεταβολή των συναλλακτικών ηθών διέυρνε σημαντικά το ποσοστό των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών. Έτσι, μετά τη σχετική καθήλωση που υπήρξε στο προηγούμενο εξάμηνο, οι επιχειρήσεις που διαθέτουν πλέον τερματικό μηχάνημα συναλλαγών αυξήθηκαν κατά 25% (2 στις 3 δηλώνουν ότι έχουν, ενώ στην προηγούμενη έρευνα το ποσοστό ήταν 52,4%). 4 στις 5 εμπορικές επιχειρήσεις διαθέτουν πλέον ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής.

Συνολικά, οι μικρές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι πραγματοποιούν το 1/3 του κύκλου εργασιών μέσα από ηλεκτρονικές πληρωμές. Αυτό σημαίνει ότι στο τραπεζικό σύστημα εκτιμάται ότι μοχλεύονται περίπου 50 δις με τη χρήση του πλαστικού χρήματος- με αντίστοιχη αύξηση κερδοφορίας του χρηματοπιστωτικού κλάδου-, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την ελαχιστοποίηση των τραπεζικών χρεώσεων και λοιπών προμηθειών.

Εκτός από την υποχρεωτικότητα που επιβάλλει το ρυθμιστικό πλαίσιο, η αύξηση του αριθμού των διαθέσιμων ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής που παρατηρείται σε αυτό το εξάμηνο αποδίδεται και στη σχετική αποκλιμάκωση του ύψους προμηθειών που ζητούν οι τράπεζες, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι καταβάλλουν άνω του 1% σε προμήθεια, μειώθηκε από 53% σε 33%. Το ποσοστό παραμένει ωστόσο υψηλό, και πλήττει ιδιαίτερα τους αυτοαπασχολούμενους και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, που εκ των πραγμάτων σημειώνουν χαμηλούς τζίρους.

Σημαντικό εμπόδιο στην περαιτέρω διείσδυση και εμπέδωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη λιανική κατανάλωση αποτελεί αναμφίβολα η άνιση μεταχείριση που ασκούν τα

τραπεζικά ιδρύματα στις επιχειρήσεις ως προς την παροχή των τερματικών μηχανών. Αυτή η στάση όμως αντιβαίνει τους κανόνες ανταγωνισμού και θέτει περιορισμούς στην επιχειρηματικότητα, δεδομένου της υποχρεωτικότητας που ορίζει το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Αντίστοιχα, η αδυναμία του κράτους να παρέχει ένα ελάχιστο βαθμό προστασίας από κατασχέσεις δημιουργεί επίσης αντικίνητρο διατήρησης αλλά και τακτικής χρησιμοποίησης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Η θεσμοθέτηση του ηλεκτρονικού ακατάσχετου επαγγελματικού λογαριασμού, που θα εξασφαλίζει προστασία για τις πληρωμές εργαζομένων, προμηθευτών, ενοικίων και λοιπών λειτουργικών εξόδων, θα δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για την εύρυθμη λειτουργία τηςχείρησης και τη βελ-

τίωση των επιχειρηματικών πρακτικών.

Περιορισμένη είναι η διείσδυση του ηλεκτρονικού εμπορίου στη μικρομεσαία επιχείρηση, καθώς μόλις το 14,6% των εμπορικών επιχειρήσεων έχει αναπτύξει τη συγκεκριμένη μέθοδο πωλήσεων και επέκτασης των δικτύων πωλητών.

Ζ. ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Στα θετικά στοιχεία της έρευνας συγκαταλέγεται η αύξηση του αριθμού των επαγγελματιών, εμπόρων και βιοτεχνών που θα καταφέρει να πάει διακοπές με την οικογένεια. Συνολικά, το 37% θα κάνει διακοπές για τον ίδιο ή και μεγαλύτερο αριθμό ημερών από πέρυσι, ενώ το 51,5% δηλώνει ότι δεν θα κάνει διακοπές.

** Η έρευνα που παρουσιάζεται είναι η δεύτερη για το 2017 που διεξάγει το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ σε συνεργασία με την εταιρία MARC AE σε εξαμηνιαία βάση από τον Μάιο του 2009. Έγινε σε πανελλαδικό δείγμα 1006 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 10 έως 20 Ιουλίου 2017 και έχει ως βασικό στόχο την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών, που αποτελούν το 99,6% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των προηγούμενων ερευνών (Μάιος 2009 – Φεβρουάριος 2017). Οι έρευνες αυτές αποτελούν το μοναδικό εργαλείο, σε πανελλαδικό επίπεδο, για την καταγραφή της κατάστασης και της πορείας του μεγαλύτερου τμήματος της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα. Τα πρωτογενή δεδομένα οικονομικών και επιχειρηματικών προσδοκιών χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για την κατασκευή των δεικτών ευρωπαϊκού οικονομικού κλίματος και είναι συγκρίσιμα με τα στοιχεία άλλων χωρών της ΕΕ.*

Όπως και στις προηγούμενες έρευνες, έτσι και τώρα, υπάρχει μια σαφής καταγραφή των τάσεων του οικονομικού κλίματος καθώς και η παρακολούθηση των βασικών δεικτών λειτουργίας των μικρών επιχειρήσεων κατά το 1ο εξάμηνο του 2017, ενώ παράλληλα επιχειρείται οικονομική πρόβλεψη για το 2ο εξάμηνο του 2017.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

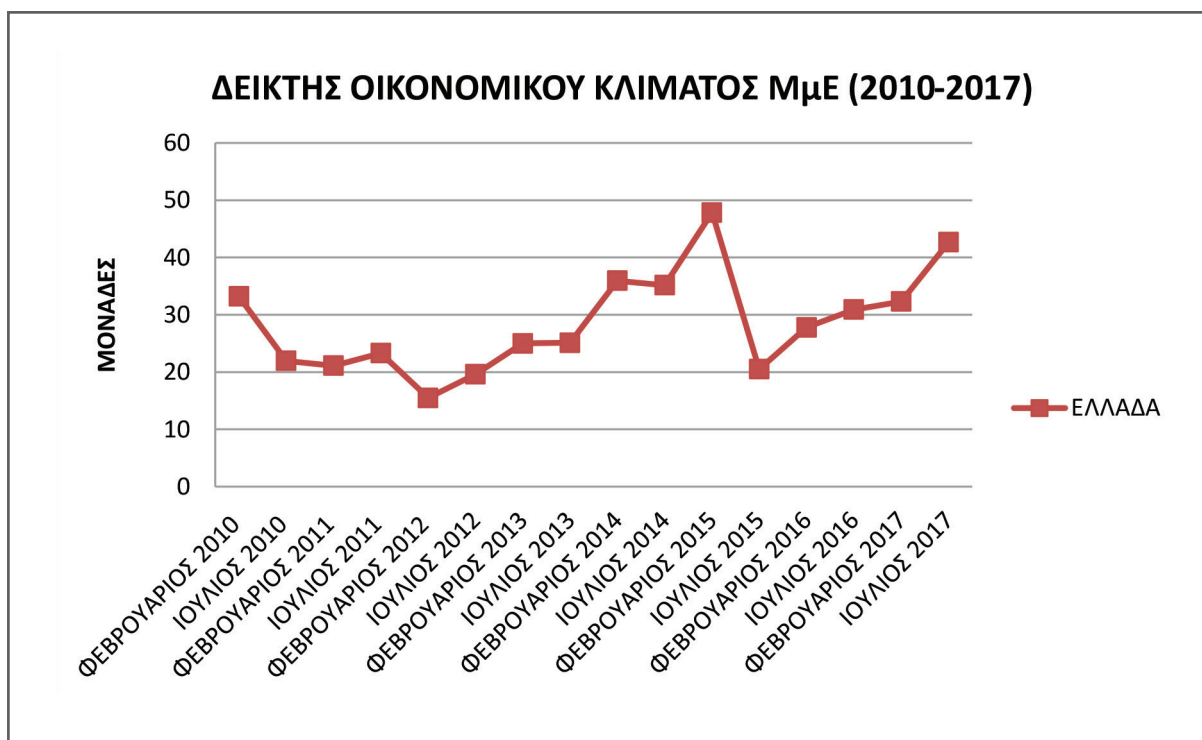
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ 1ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2017

Η αποτίμηση του α' εξαμήνου 2017 σηματοδοτεί τη σημαντική υποχώρηση των αρνητικών δεικτών οικονομικού κλίματος, και συνδυάζεται με ιστορικό υψηλό Ζετίας στους δείκτες σταθεροποίησης (αύξηση κατά 9,3 μονάδες) και βελτίωσης (οριακή αύξηση κατά 1,2%) στο σύνολο των επιχειρήσεων. Στην παρούσα φάση το εμπόριο, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι επιχειρήσεις οι οποίες ξεκίνησαν τις δραστηριότητές τους πριν την κρίση (ηλικίας 10-15 ετών), εμφανίζονται ως ο αδύναμος κρίκος, καθώς σημειώνουν σημαντικά υψηλότερο ποσοστό αρνητικών αποτιμήσεων. Αντίθετα, για τις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 5 άτομα, με υψηλό κύκλο εργασιών και με ηλικία έως 5 ετών, το άθροισμα θετικών- σταθερών αποτιμήσεων υπερβαίνει για πρώτη φορά τις αρνητικές αποτιμήσεις, ένδειξη ότι αυτές οι επιχειρήσεις αποτελούν τους ηγέτες της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας και αναπτύσσουν μια δυναμική που κινείται σε υψηλότερα σημεία ισορροπίας από τη μέση τάση.

Καθώς η ελληνική οικονομία υπερβαίνει τη καθοδική φάση του κύκλου, η έρευνα αναδεικνύει για άλλη μια φορά τα διαρθρωτικά προβλήματα των μικρών επιχειρήσεων που αφορούν κυρίως την μειωμένη ρευστότητα και το έλλειμμα πρόσβασης στη χρηματοδότηση. Ειδικότερα, ο δείκτης ρευστότητας διατηρεί σταθερά υψηλά επίπεδα αρνητικών αποτιμήσεων (2 στις 3 επιχειρήσεις), ενώ ιδιαίτερα υψηλό παραμένει το απόθεμα αναξιοποίητου παραγωγικού δυναμικού (καθώς ο μ.ο χρησιμοποίησης στις ΜμΕ μεταποίησης ανέρχεται στο 51,3%, ενώ στο σύνολο της βιομηχανίας ανέρχεται σε 67,3%, Δελτίο Στατιστικής Οικονομικής Συγκυρίας, ΤτΕ)

Επιπρόσθετα, εμφανείς είναι οι περιορισμένες δυνατότητες της εγχώριας κατανάλωσης να συμβάλουν στην αναπτυξιακή δυναμική, καθώς υπάρχουν εμφανείς ενδείξεις στασιμότητας στους δείκτες ζήτησης και κύκλου εργασιών (επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία φορέων του λιανεμπορίου και την ΕΛΣΤΑΤ). Η μειωμένη κατανάλωση αποτελεί άλλωστε αντανάκλαση του μειωμένου διαθέσιμου εισοδήματος και της ισχνής αποταμιευτικής ικανότητας των νοικοκυριών (Δελτίο Μη Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών, ΕΛΣΤΑΤ, μείωση του ποσοστού αποταμίευσης ως προς το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα κατά 13,4%). Επιπλέον, οι προσδοκίες για εκ νέου περιορισμό του εισοδήματος, εξ αιτίας των υπό αίρεση μέτρων δημιουργεί κίνητρο διακράτησης χρήματος και αναβολής λήψης οικονομικών αποφάσεων για το 2018-2019.

Γράφημα 1- Δείκτης οικονομικού κλίματος μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Πιο αναλυτικά, στους επί μέρους δείκτες σημειώνεται κάμψη (η αύξηση εμφανίζεται στην παρένθεση):

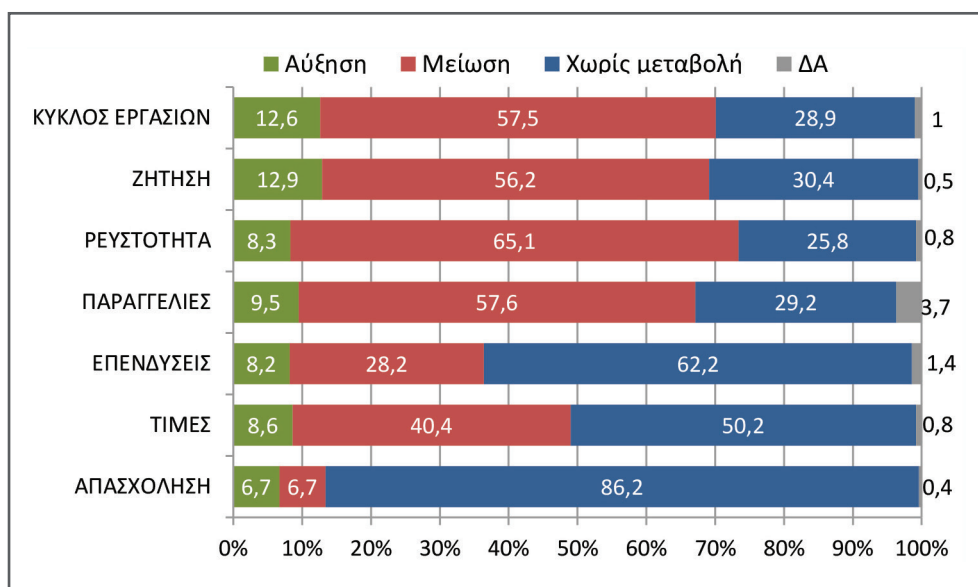
- στον κύκλο εργασιών για το 57,5% (12,6%) των επιχειρήσεων. Οι αυτοαπασχολούμενοι και οι επιχειρήσεις του εμπορίου παρουσιάζουν τις υψηλότερες απώλειες (68,8% και 64% αντίστοιχα).
- στη ζήτηση για το 56,2% (12,9% αύξηση)
- στη ρευστότητα για το 65,1% (8,3% αύξηση)
- στις παραγγελίες το 57,6% (9,5% αύξηση)
- στις επενδύσεις: αύξηση καταγράφει το 8,2%, μείωση το 28,2% και καμιά μεταβολή το 62,2%.

Αναφορικά με το επίπεδο τιμών αγαθών/ υπηρεσιών της επιχείρησης, το 8,6% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι αύξησε τις τιμές, το 40,4% τις μείωσε, ενώ για το 50,2% δεν υπήρξε καμιά μεταβολή.

Ως προς το δείκτη κερδοφορίας, το 26,7% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι είχε κέρδη κάτω των 5,000€ στο 2016, ενώ το 24,6% κατέγραψε ζημιές. Κέρδη άνω των 10,000€ καταγράφει το 24,4%¹.

Ο μέσος όρος μείωσης του κύκλου εργασιών κυμάνθηκε στο 13,2% (από 17,8% στην προηγούμενη έρευνα). Τη μεγαλύτερη συρρίκνωση καταγράφουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις του κλάδου εμπορίου. Σωρευτικά στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, η συνολική μείωση από την έναρξη της κρίσης και μετά το 2010 υπερβαίνει το 80% (την τελευταία τριετία 2014-2016 η πτώση υπερβαίνει το 40%). Οι έρευνες που διεξήχθησαν το τελευταίο διάστημα σχετικά με την καταναλωτική εμπιστοσύνη και τις επιδόσεις του λιανεμπορίου (ΕΛΣΤΑΤ, IOBE) δείχνουν το παράδοξο της επιδείνωσης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, γεγονός ανακόλουθο σε σχέση με τις θετικές τάσεις μεγέθυνσης της οικονομίας², ένδειξη συγκέντρωσης μεριδίων αγοράς σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Γράφημα 2- Αποτίμηση τελευταίου εξαμήνου - συγκεντρωτικοί δείκτες

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2ο ΕΞΑΜΗΝΟ 2017

Οι προσδοκίες σχετικά με την πορεία των επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο διατηρούν αρνητικό πρόσημο, αλλά παρουσιάζουν τις καλύτερες επιδόσεις από το Φεβρουάριο του 2015. Το 47,4% των επιχειρήσεων αναμένει επιδείνωση (από 58,8%), μόλις το 10,9% βελτίωση (από 11%), ενώ 1 στις 3 επιχειρήσεις δεν αναμένει καμιά μεταβολή. Είναι σαφές ότι η προεξόφληση της λήψης μελλοντικών συστατικών μέτρων επιδρά με αρνητικά, αλλά σε χαμηλότερο βαθμό από την επίδραση

¹ Για την κατηγορία κερδών, έχει γίνει αναγωγή επί του συνόλου (με προσαρμογή για όσους δεν απάντησαν στην ερώτηση).

² Στο τελευταίο δελτίο της ΕΛΣΤΑΤ (λιανικό εμπόριο), η οριακή αύξηση του κύκλου εργασιών (0,4%) αποδίδεται κυρίως στην αύξηση κύκλου εργασιών στους τομείς καυσίμων/ πολυκαταστήματα και μεγάλα καταστήματα τροφίμων.

που ασκούσε η αβεβαιότητα της προηγούμενης περιόδου, μέχρι και την ολοκλήρωση της Β' αξιολόγησης. Είναι ενδεικτικό ότι παγιώνεται πλέον στο οικονομικό κλίμα μια ακολουθία συνέπειας μεταξύ αποτιμήσεων και προσδοκιών, που οφείλεται εν πολλοίς στην άρση αυτής της παγίδας αβεβαιότητας.

Ωστόσο, στο σημαντικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας που συγκροτούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, φαίνεται ότι η απαισιοδοξία παραμένει πλειοψηφική τάση, χωρίς να κεφαλαιοποιείται θετικά η ευνοϊκή οικονομική συγκυρία. Σε όλους τους δείκτες οικονομικών προσδοκιών καταγράφονται αρνητικές επιδόσεις και απαισιοδοξία για ποσοστό άνω του 43% του συνόλου των επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι ο βαθμός απαισιοδοξίας είναι μεγαλύτερος στους αυτοαπασχολούμενους και στις επιχειρήσεις με χαμηλό κύκλο εργασιών. Μεγαλύτερο βαθμό αισιοδοξίας παρουσιάζουν οι νεότερες και οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (ως 5 έτη λειτουργίας, με πάνω από 5 άτομα προσωπικό).

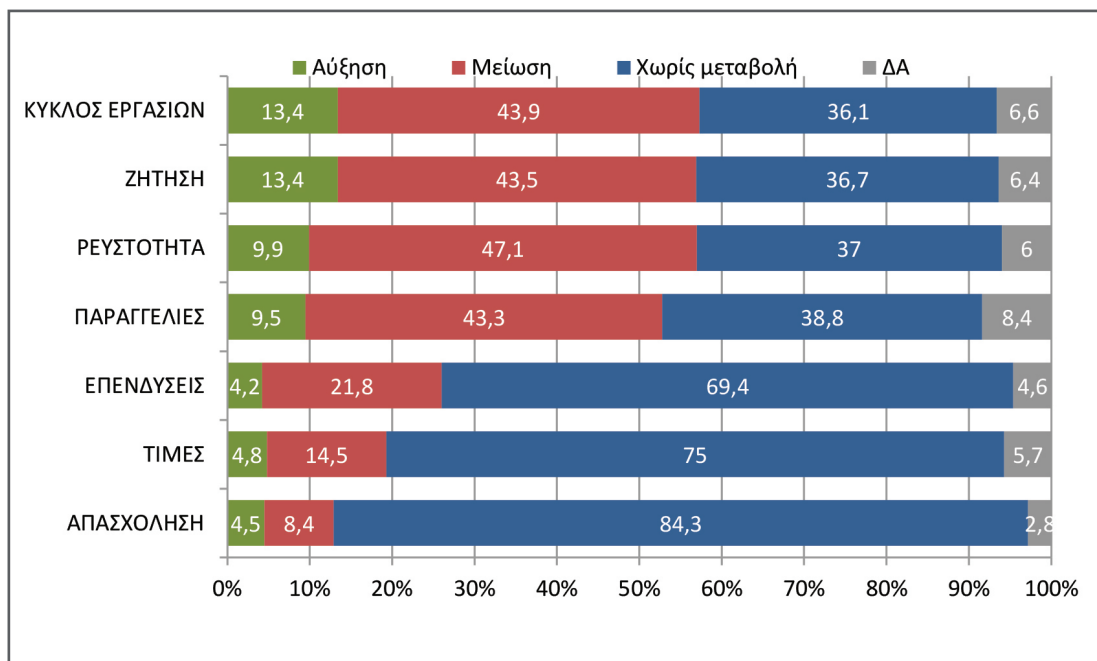
Συγκεκριμένα, στους ειδικότερους δείκτες, το ισοζύγιο θετικών- αρνητικών προσδοκιών που προβλέπεται για το επόμενο εξάμηνο εμφανίζεται επιδεινούμενο στον κύκλο εργασιών και τη ρευστότητα, και παραμένει εξαιρετικά στάσιμο στο δείκτη ζήτησης και επενδύσεων:

- στον κύκλο εργασιών, ο δείκτης είναι στο -30,5 από -48,4 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στη ζήτηση, -30,1 από -46,4 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στη ρευστότητα, -37,2 από -53,6 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στις παραγγελίες, -33,8 από -49,5 στο προηγούμενο εξάμηνο
- στις επενδύσεις: αύξηση προβλέπει μόλις το 4,2% (από 3,6% τον Ιούλιο 2016), μείωση το 21,8% και καμιά μεταβολή το 69,4%

Η πρόβλεψη για το επίπεδο των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών είναι σταθεροποιητική καθώς το 14,5% των επιχειρήσεων αναμένει να μειώσει τις τιμές, το 4,8% να τις αυξήσει, ενώ πάνω 3 στις 4 δεν αναμένουν καμιά μεταβολή.

Η χαμηλή επενδυτική εμπιστοσύνη παρουσιάζει στοιχεία παγίωσης και τείνει να μετασχηματιστεί σε διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, και ως τέτοιο επηρεάζει τις προοπτικές ανάκαμψης των κλάδων στους οποίους κυριαρχούν οι μικρές επιχειρήσεις. Μόνο το 4,5% των επιχειρήσεων σχεδιάζει να επενδύσει το επόμενο εξάμηνο. Οι περιορισμένες προοπτικές για ανάληψη νέων επενδύσεων συνδέονται και με τη στάση αναμονής που διατηρούν οι επιχειρήσεις σχετικά με την εκταμίευση κεφαλαίων και απορρόφηση κονδυλίων για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρηματικών μονάδων (πρόγραμμα ΕΣΠΑ, αναπτυξιακός, πακέτο Γιούνκερ, ΕΤΕΑΝ).

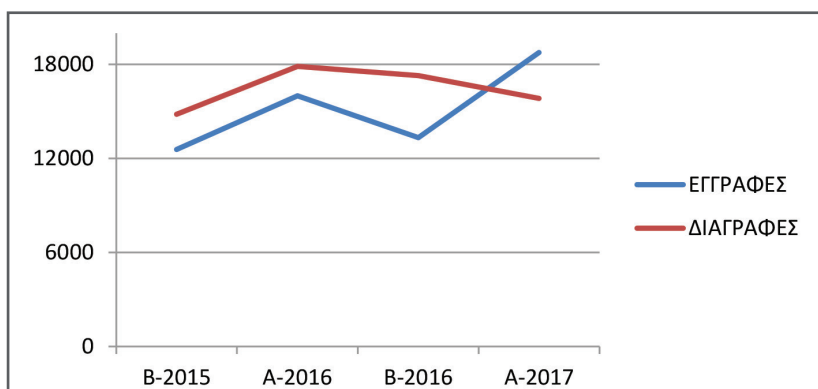
Γράφημα 3 - Πρόβλεψη επόμενου εξαμήνου - συγκεντρωτικοί δείκτες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Στο α' εξάμηνο του 2017 καταγράφηκε για πρώτη φορά θετικό ισοζύγιο εγγραφών- διαγραφών, γεγονός που φαίνεται να σηματοδοτεί την έξοδο από τη φάση ύφεσης και την είσοδο σε μια περίοδο κανονικότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ το ισοζύγιο εγγραφών – διαγραφών επιχειρήσεων για το α' εξάμηνο του 2017 ήταν θετικό (γράφημα 4). Συγκεκριμένα, το διάστημα Δεκέμβριος 2016 – Μάιος 2017 διέκοψαν τη λειτουργία τους 17,804 επιχειρήσεις³. Εντούτοις, θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα επιφυλακτικοί ως προς τη δυναμική που αποτυπώνουν τα στοιχεία, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό επιχειρήσεων διέκοψε αναδρομικά τη δραστηριότητα (μέσα στο 2017, αλλά για το 2016), προκειμένου για την αποφυγή της αβεβαιότητας και των κινδύνων υπερχρέωσης μετά την έναρξη εφαρμογής του νέου ασφαλιστικού νόμου.

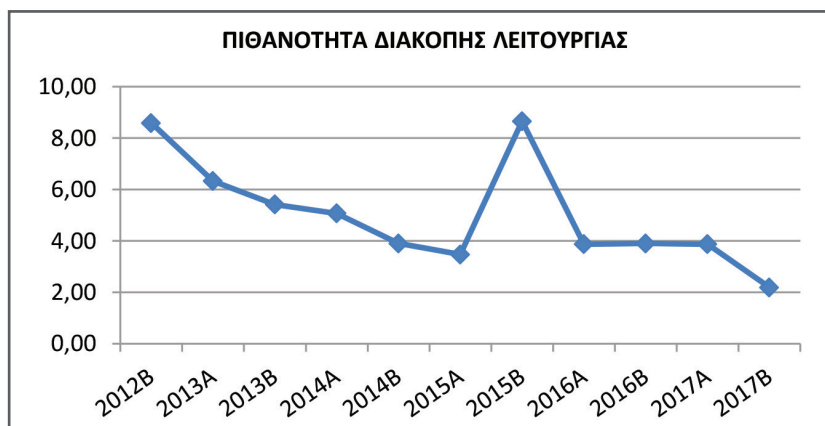
Γράφημα 4: Διαγραφές – Εγγραφές επιχειρήσεων

Πηγή: ΓΕΜΗ – Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

- Από τα στοιχεία των ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ προκύπτει ότι τα «λουκέτα» αρχίζουν να μειώνονται (Γράφημα 5). Παρά το θετικό οικονομικό κλίμα, ο δείκτης ανασφάλειας και φόβου για την πορεία της επιχείρησης διατηρεί υψηλές τιμές. Το 38,1% των επιχειρήσεων (γράφημα 6 και 7) θεωρεί αρκετά και πολύ πιθανό να κλείσει το επόμενο διάστημα (έναντι 40,3% του προηγούμενου εξαμήνου). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι αυτοασπασχολούμενοι και οι μεταποιητικές παρουσιάζουν μεγαλύτερο κίνδυνο διακοπής της λειτουργίας τους (πάνω από 44%) σε σχέση με τις μεγαλύτερες. Το 5,7% των επιχειρήσεων θεωρεί πολύ πιθανή τη διακοπή μέσα στο επόμενο τρίμηνο.

Γράφημα 5 - Δείκτης διακοπής επιχειρηματικής δραστηριότητας ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

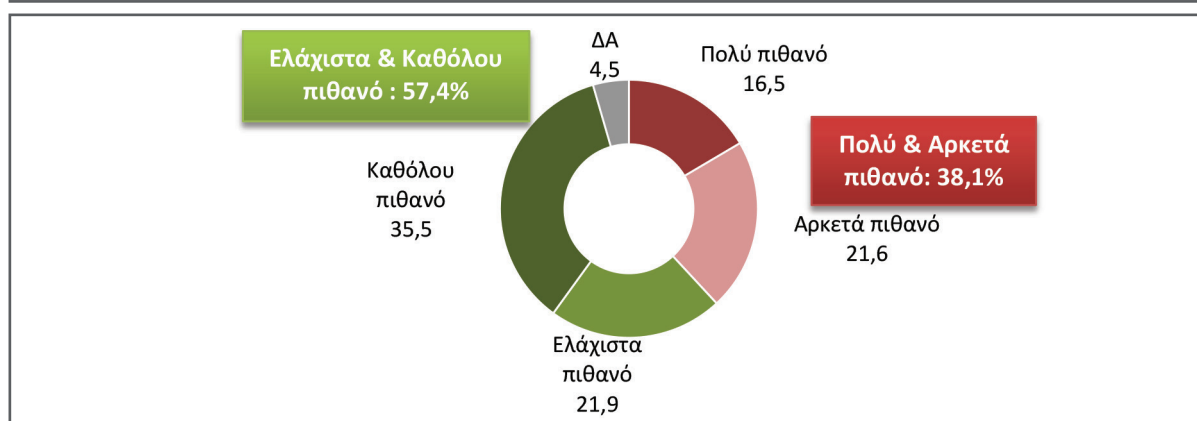
Πηγή- Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

³ Μεγάλος αριθμός διακοπών συγκεντρώνεται στον τελευταίο μήνα του 2016 (ενώ η διαδικασία διαγραφής έγινε μέσα στο 2017 αναδρομικά), εξ αιτίας του νέου τρόπου υπολογισμού των εισφορών και της μετάπτωσης ορισμένων επαγγελματιών από το «μπλοκάκι» σε σχέση εξαρτημένης εργασίας.

- Εκτιμάται ότι η μείωση επιχειρήσεων το επόμενο εξάμηνο θα είναι περίπου ίση με το προηγούμενο εξάμηνο (αναμένεται να διακόψουν τη δραστηριότητά περίπου 12,500 – 13,000 επιχειρήσεις, κυρίως πολύ μικρές και αυτοαπασχολούμενοι. Ωστόσο, από τα μακροοικονομικά δεδομένα και τις προβολές για την πορεία της οικονομίας (εκτίμηση για μεγέθυνση 1,5%-2%), διαφαίνεται πως διανύουμε μια περίοδο στην οποία οι επιχειρήσεις που θα διακόψουν την επιχειρηματική δραστηριότητα θα είναι λιγότερες από τις νέες επιχειρήσεις.
- Η παγιοποίηση των υψηλών φορολογικών επιβαρύνσεων (αύξηση προκαταβολής φόρου, αύξηση ΦΠΑ και ειδικών τελών, αύξηση φορολογικού συντελεστή στο 29%), η συσσώρευση οφειλών και η αδυναμία εξεύρεσης αγορών για την αντιστάθμιση της ισχνής καταναλωτικής ζήτησης επιδρούν αρνητικά στις προοπτικές μιας επιχείρησης. Το φαινόμενο της άτυπης επιχειρηματικής δραστηριότητας εμφανίζεται σε έξαρση σε ορισμένα επαγγέλματα και διαβρώνει τον ανταγωνισμό.

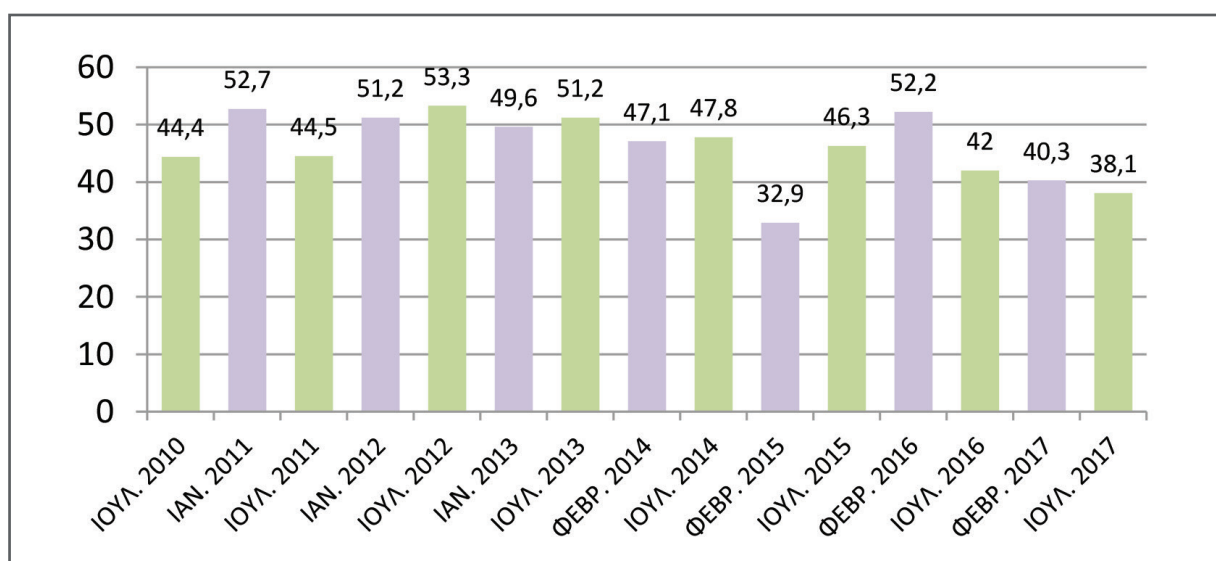
Γράφημα 6

Θεωρείτε πιθανό ή όχι το ενδεχόμενο η επιχείρησή σας να έχει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας το επόμενο διάστημα σε βαθμό που θα κινδυνεύει να κλείσει;

- Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, από τα πιθανά λουκέτα των επιχειρήσεων, προκύπτει υψηλός κίνδυνος απώλειας για 21,000 θέσεις συνολικής απασχόλησης (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί). Παράλληλα, από τα ευρήματα προκύπτει ότι περίπου 7,000 συμβολούντα μέλη θα βρεθούν εκτεθειμένα σε συνθήκες πραγματικής ανεργίας.

Γράφημα 7: Φόβος για ενδεχόμενο κλείσιμο της επιχείρησης- Συγκριτικό Γράφημα

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ - Αύγουστος 2017

Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος για τις ελληνικές ΜμΕ βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας 2ετίας

Γενική Οικονομική Κατάσταση

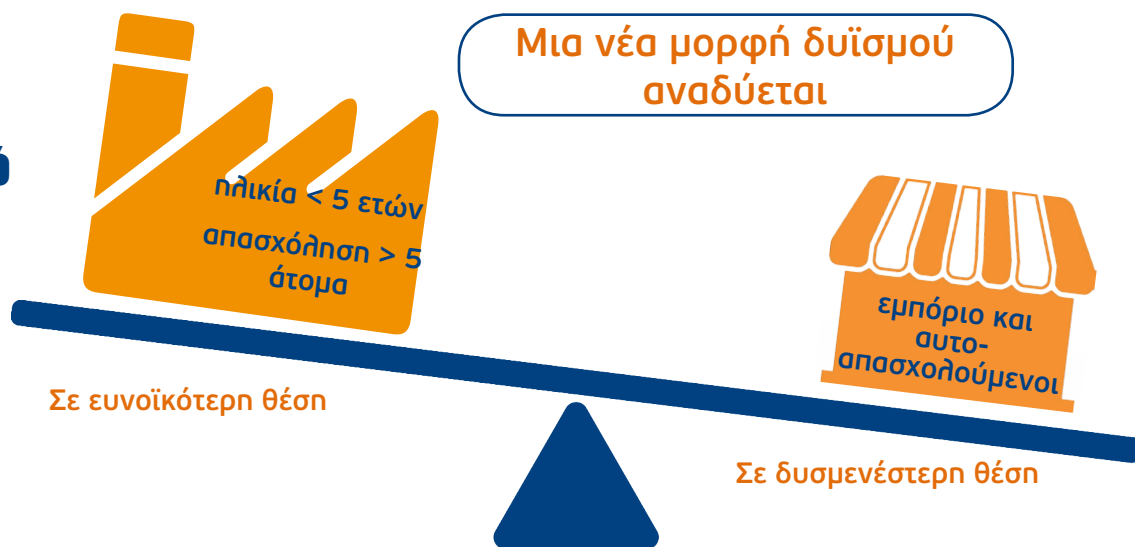
στοιχεία ΓΕΜΗ

εγγραφές νέων επιχειρήσεων > διαγραφές επιχειρήσεων

Αν και παρουσιάζει μείωση, υψηλός παραμένει ο δείκτης επιχειρηματικής ανασφάλειας με το 38,1% να βλέπει κίνδυνο κλεισίματος

Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Ρευστότητα Επενδύσεις

Υψηλό παραμένει το ποσοστό αναξιοποίητου παραγωγικού δυναμικού.

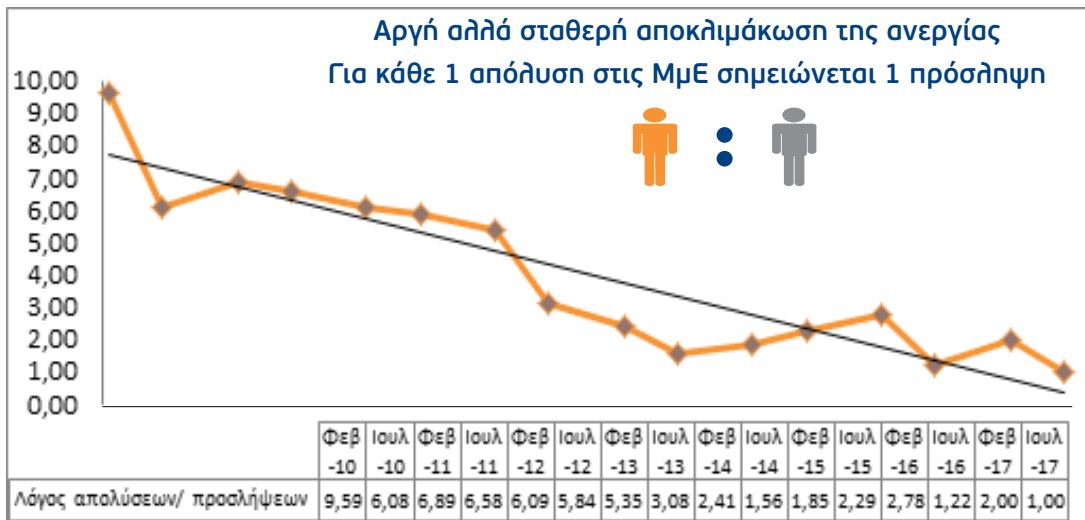
Στις μεταποιητικές επιχειρήσεις ο δείκτης ανέρχεται στο 51,3%

1 στις 2 μηχανές βρίσκονται σε αδράνεια

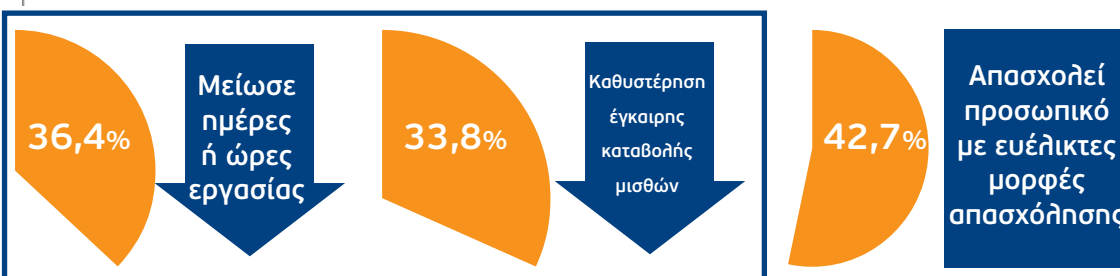
ΣΗΜΑΔΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΑΛΛΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΗΛΩΝΟΥΝ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Απασχόληση

Νέο ασφαλιστικό

75,7%

θα πληρώσει λιγότερες ή ίδιες εισφορές

Υπερχρέωση το σημαντικότερο πρόβλημα των επιχειρήσεων

1 στις 10

65.000

120.000

οφείλουν ταυτόχρονα σε εφορία & ασφαλιστικά ταμεία

αντιμέτωπες με κατασχέσεις & δέσμευση λογαριασμών

εν αναμονή της εφαρμογής του εξωδικαστικού συμβιβασμού

Οικονομικές υποχρεώσεις

71%

των επιχειρήσεων διαθέτουν e-banking

Θεαματική αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών

2 στις 3 επιχειρήσεις διαθέτουν τερματικό POS

32,5%

του κύκλου εργασιών γίνεται μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών

Αποκλιμάκωση στις χρεώσεις των τραπεζών

αλλά το 32,9% των επιχειρήσεων πληρώνει περισσότερα από 1% επί των συναλλαγών

Ηλεκτρονικές συναλλαγές

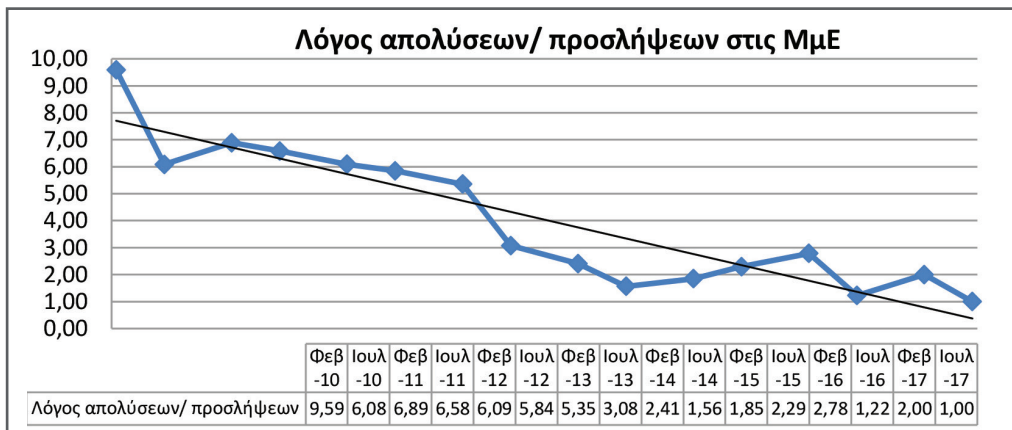
Περιορισμένη διείσδυση στο ηλεκτρονικό εμπόριο

14,6% των ΜμΕ δραστηριοποιείται στο e-commerce

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΜΙΣΘΟΙ

- ▶ Η αργή αλλά σταθερή αποκλιμάκωση της ανεργίας που αποτυπώνεται στα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (21,7% τον Απρίλιο του 2017) καταγράφεται για πρώτη φορά στην αποτίμηση της έρευνας κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για την απασχόληση όπου ο λόγος απολύσεων/ προσλήψεων τείνει στο 1 (γράφημα 8). Τούτο σημαίνει ότι στο πεδίο μελέτης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για κάθε μια πρόσληψη αντιστοιχεί μια απόλυση, με σαφείς τάσεις βελτίωσης, καθώς οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι αύξησαν το προσωπικό τους προσέλαβαν περισσότερα άτομα από εκείνες που απέλυσαν.
- ▶ Οι προοπτικές για το επόμενο διάστημα ωστόσο παραμένουν αρνητικές καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι θα προχωρήσουν σε περικοπές θέσεων εργασίας είναι διπλάσιο από εκείνων που δηλώνουν πως θα τις αυξήσουν (8,4% έναντι 4,5%). Αυτή η τάση αντανακλά το αίσθημα επιφυλακτικότητας και αναμονής των ΜμΕ για την πορεία της οικονομίας. Συγκριτικά όμως, στην πρόβλεψη εξαμήνου ο Ιούλιος του 2017 αποτυπώνει καλύτερες επιδόσεις από τον Ιούλιο του 2016 (ο λόγος απολύσεων – προσλήψεων είναι 1,89 έναντι 3,23 υπερβαίνοντας σημαντικά και το εποχιακό στοιχείο, γράφημα 9).

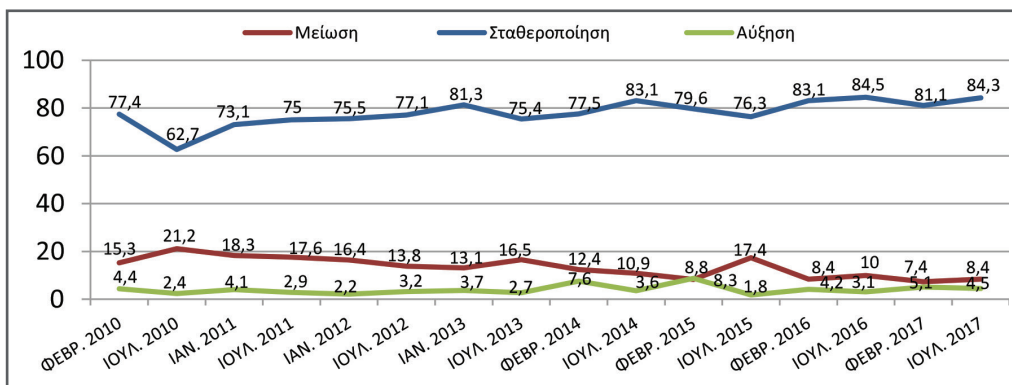
Γράφημα 8 - Διαχρονική σύγκριση απολύσεων/ προσλήψεων στις ΜΜΕ

Πηγή- Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

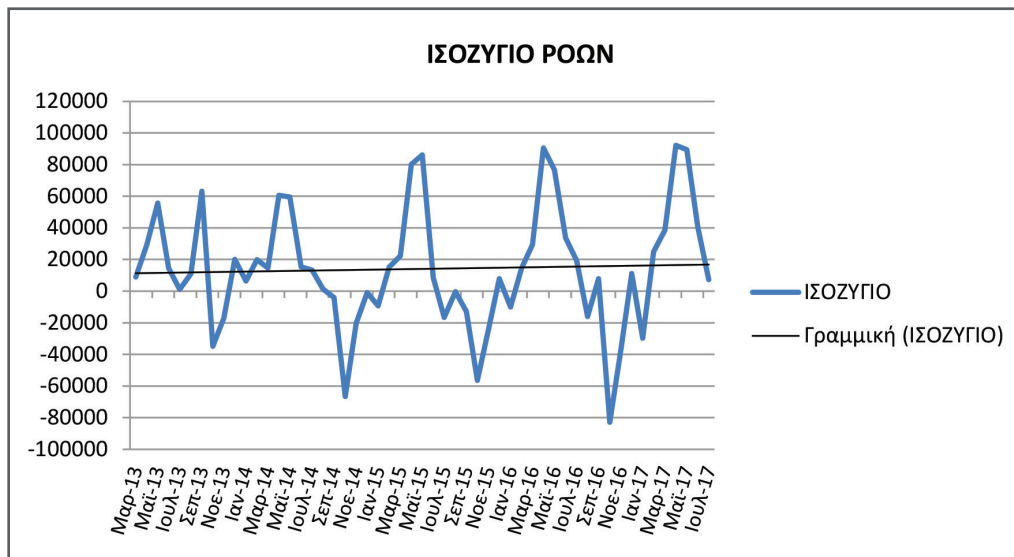
- ▶ Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ υπάρχει κίνδυνος απώλειας 4100 επιπλέον θέσεων μισθωτής απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, χωρίς να υπολογίζονται οι απώλειες από τα πιθανά λουκέτα που θα προκύψουν στο επόμενο εξάμηνο. Συνολικά, αναμένεται να απολεσθούν 25,500 θέσεις απασχόλησης στις μικρές επιχειρήσεις, αν συμπεριλάβουμε και τις απώλειες που θα προκύψουν από εκείνους που θα αναστείλουν την επιχειρηματική δραστηριότητα (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι).⁴

Γράφημα 9 - Απασχόληση / Πρόβλεψη επόμενου εξαμήνου - Σύγκριση με προηγούμενες έρευνες

⁴ Η εκτίμηση δεν αφορά τις νέες θέσεις εργασίας που θα προκύψουν από την ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων

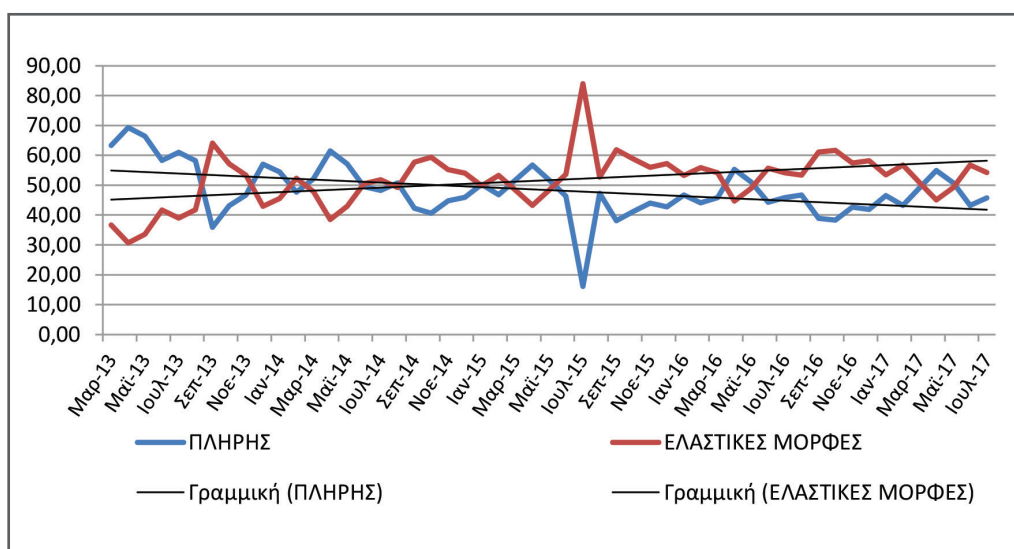
Γράφημα 10: Ισοζύγιο ροών μισθωτής εργασίας (προσλήψεις – απολύσεις)

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ – Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

- Επιπρόσθετα, και σε αυτή την έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ επαληθεύονται τα ευρήματα των προηγούμενων ερευνών αλλά και επίσημων στατιστικών (ΕΡΓΑΝΗ, ΕΛΣΤΑΤ): α) Εμφάνιση υψηλού ποσοστού των ευέλικτων μορφών απασχόλησης (οι νέες θέσεις μερικής απασχόλησης τον Ιούλιο 2017 ήταν περισσότερες από τις νέες θέσεις πλήρους απασχόλησης). β) Υποκατάσταση θέσεων πλήρους απασχόλησης με αντίστοιχες θέσεις μερικής απασχόλησης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ το 42,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που έχουν προσωπικό το απασχολούν με ευέλικτες μορφές απασχόλησης, ποσοστό μειωμένο σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο (48,2%, γράφημα 12-13). Εντούτοις, τα στοιχεία που προκύπτουν από το σύστημα Εργάνη δείχνουν σε ό,τι αφορά τις νέες θέσεις, ότι η αγορά εργασίας συνεχίζει με φθίνουσα τάση να κυριαρχείται από ευέλικτες μορφές εργασίας, καθώς η αναλογία πλήρους/ ευέλικτων μορφών απασχόλησης έχει παγιωθεί στο 45-55 χωρίς τάσεις αποκλιμάκωσης (γράφημα 11).

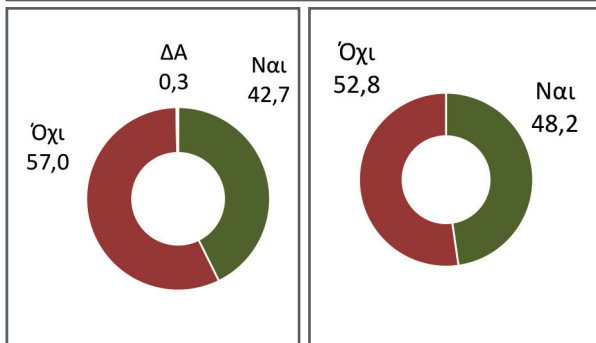
Γράφημα 11: Διάγραμμα τάσης πλήρους και ελαστικών μορφών νέων θέσεων απασχόλησης (συγκριτικό)

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ – Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

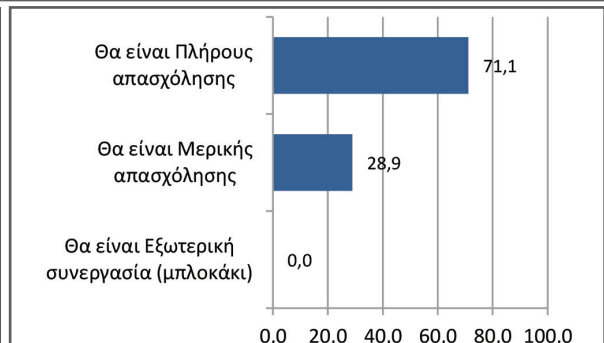
Γράφημα 12

Απασχολείτε προσωπικό με μερική απασχόληση;
 -Βάση: Όσοι απασχολούν αμειβόμενο προσωπικό-
 ΙΟΥΛΙΟΣ 2017 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

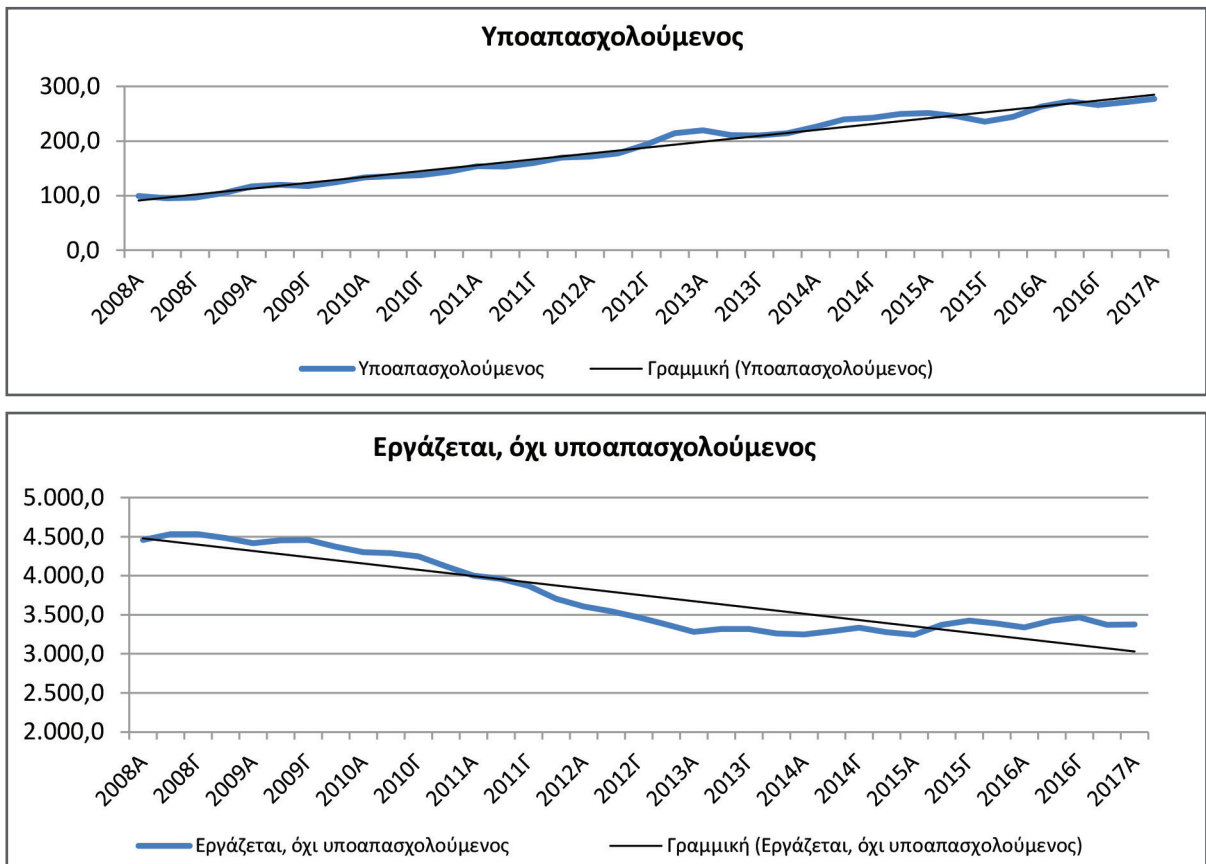
Γράφημα 13

Αν αυξήσετε το προσωπικό σας η σχέση εργασίας;
 -Βάση: όσοι απάντησαν ότι θα αυξηθεί

- ▶ Παράλληλα με την σταδιακή βελτίωση του ισοζυγίου προσλήψεων αποχωρήσεων επιτείνεται το φαινόμενο της κινητικότητας και της επίδρασης της εποχικότητας στην αγορά εργασίας, με θετικό ωστόσο πρόσημο για την συνολική μισθωτή εργασία (γράφημα 10). Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και από τα στατιστικά δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ για την υποαπασχόληση όπου παρουσιάζει μια συνεχή και αυξητική τάση (γράφημα 14) τα οποία και υποδεικνύουν ότι μπορεί να αυξάνονται οι θέσεις εργασίας αλλά με χαμηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας (μικρότεροι μισθοί, λιγότερες μέρες και ώρες κλπ) .

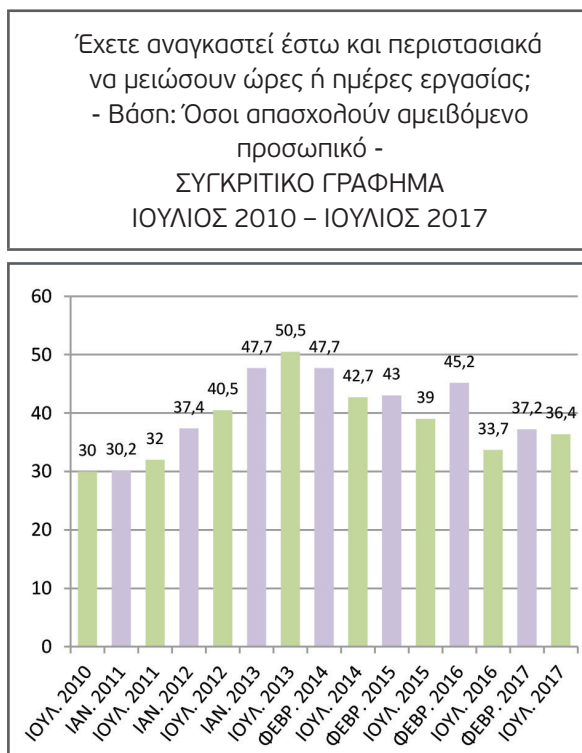
Γράφημα 14: Υποαπασχόληση – Απασχόληση

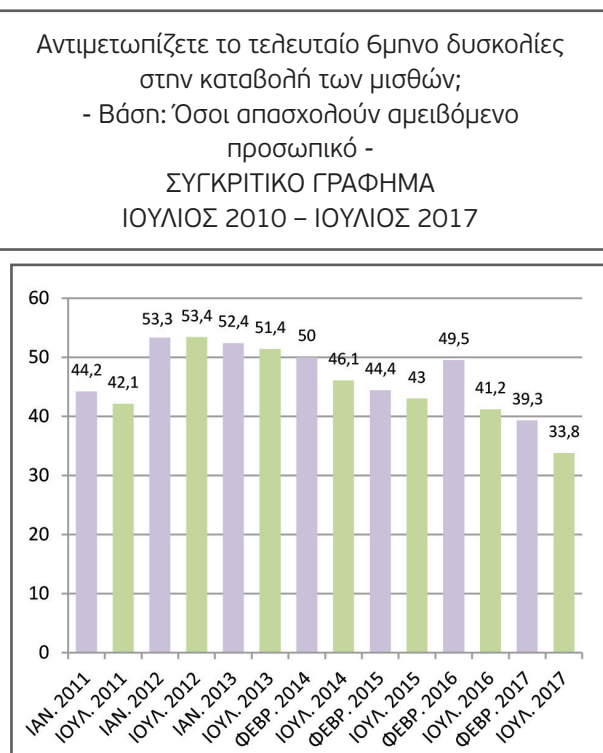
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

- Η αύξηση των ευέλικτων μορφών εργασίας, επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι το 36,4% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι αναγκάστηκε να μειώσει περιστασιακά ώρες/ ημέρες εργασίας, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2017 αλλά υψηλότερο σε σχέση με τον Ιούλιο του 2016 (γράφημα 15). Παρά τον υψηλό βαθμό ευελιξίας στην αγορά εργασίας, εξακολουθεί να παρατηρείται μια μείωση των αποδοχών των εργαζομένων καθώς 3 στις 10 επιχειρήσεις δήλωσαν ότι προέβησαν σε μείωση των αποδοχών. Το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο σε σχέση με το αντίστοιχο του Ιουλίου του 2016 και σχεδόν ίσο με τον Φεβρουάριο του 2016. Επιπρόσθετα, το 33,8% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα έγκαιρης καταβολής μισθοδοσίας, ένα ποσοστό αρκετά υψηλό αλλά σαφώς χαμηλότερο σε σχέση με τα προηγούμενα διαστήματα (γράφημα 16).
- Τέλος η έρευνα επιβεβαιώνει την ύπαρξη και διατήρηση μιας μορφής παραδοσιακής ευελιξίας που παρουσιάζει η ελληνική οικονομία και αφορά στον οικογενειακό χαρακτήρα πολλών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς 6 στις 10 επιχειρήσεις δηλώνουν ότι απασχολούν κάποιο συμβαθούμενο μέλος.

Γράφημα 15

Γράφημα 16

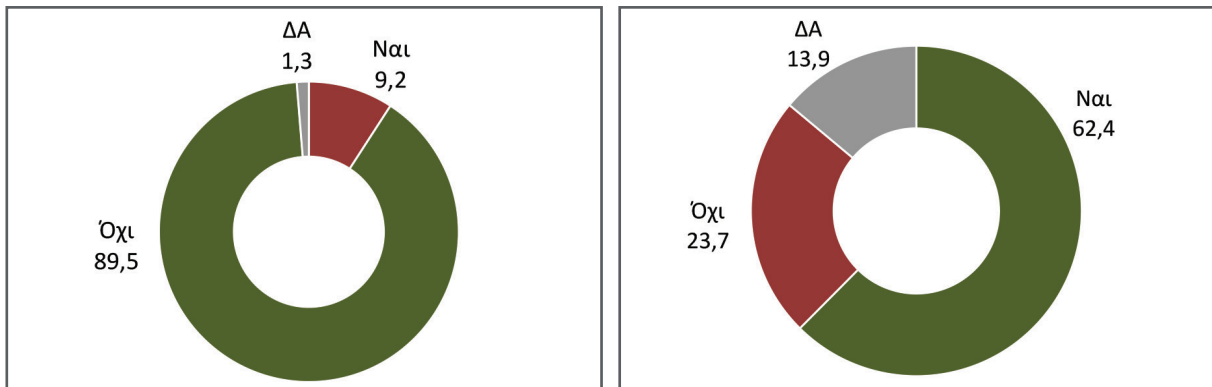
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΙΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Παρά τη σχετική βελτίωση των οικονομικών δεικτών, τα προβλήματα υπερχρέωσης παραμένουν στο «κόκκινο», τουλάχιστον για 1 στις 4 επιχειρήσεις. Το υψηλότερο ποσοστό των επιχειρήσεων με καθυστερημένες οφειλές αφορά εκείνες με χρέη προς το πρώην ασφαλιστικό ταμείο των επαγγελματιών (ΟΑΕΕ, 26,2%). Το ποσοστό αυτό, παραμένει σχεδόν σταθερό (26,7% στην προηγούμενη έρευνα Φεβρουαρίου 2017) και αφορά περίπου 300,000 ενεργές επιχειρήσεις.

Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία παραμένει σταθερά υψηλό στο 23,8% (συγκεντρωτικό γράφημα 18), παρά τις διάφορες ρυθμίσεις, οι οποίες φαίνονται αναποτελεσματικές εξ αιτίας της αδυναμίας ταυτόχρονης καταβολής τρεχουσών και παλαιότερων φόρων. Το στοιχείο αυτό συμβαδίζει με το συνολικό ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών που προστέθηκε μέσα στο 2017, οι οποίες ανήλθαν στα 5,47 δις ευρώ (στοιχεία ΑΑΔΕ). Είναι ενδεικτικό ότι περίπου 65,000 μικρές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι έχουν βρεθεί αντιμέτωπες το προηγούμενο εξάμηνο με κατάσχεση/ ή δέσμευση λογαριασμών για οφειλές (γράφημα 17α). Ωστόσο, αποκλιμακούμενος βαίνει ο αριθμός των επιχειρήσεων που εκτιμά ότι δεν θα μπορέσει να αντα-

ποκριθεί στις φορολογικές υποχρεώσεις του έτους (23,7% έναντι 33,2% στην προηγούμενη έρευνα, γράφημα 17B).

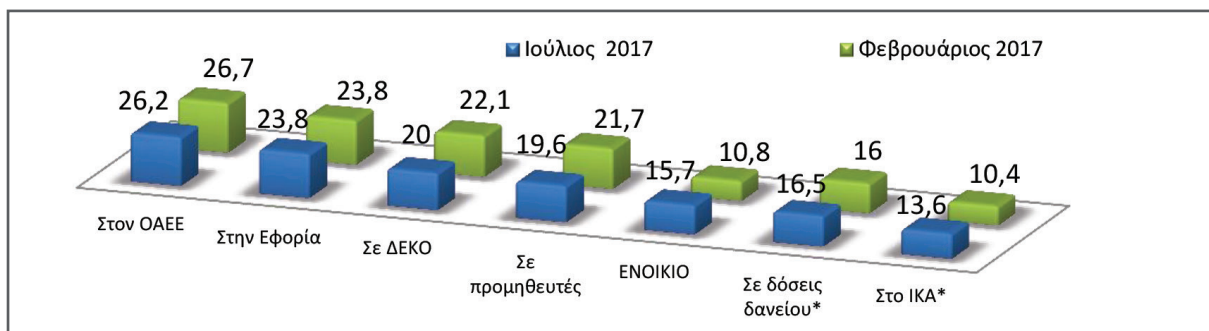
Γράφημα 17 - Δέσμευση λογαριασμών/ Φορολογικές υποχρεώσεις

- Αυξάνονται στο εξάμηνο οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι καθυστερούν να καταβάλουν οφειλές για ενοίκια καθώς και για δόσεις δανείου. Η αύξηση της έκθεσης στο χρέος ιδιωτών αντανακλά την περιορισμένη πρόσβαση σε κεφάλαια και πιστώσεις, γεγονός που επιτείνεται από τους κεφαλαιακούς περιορισμούς, αλλά και τη μειωμένο κύκλο εργασιών και τη χαμηλή ζήτηση των καταναλωτών.

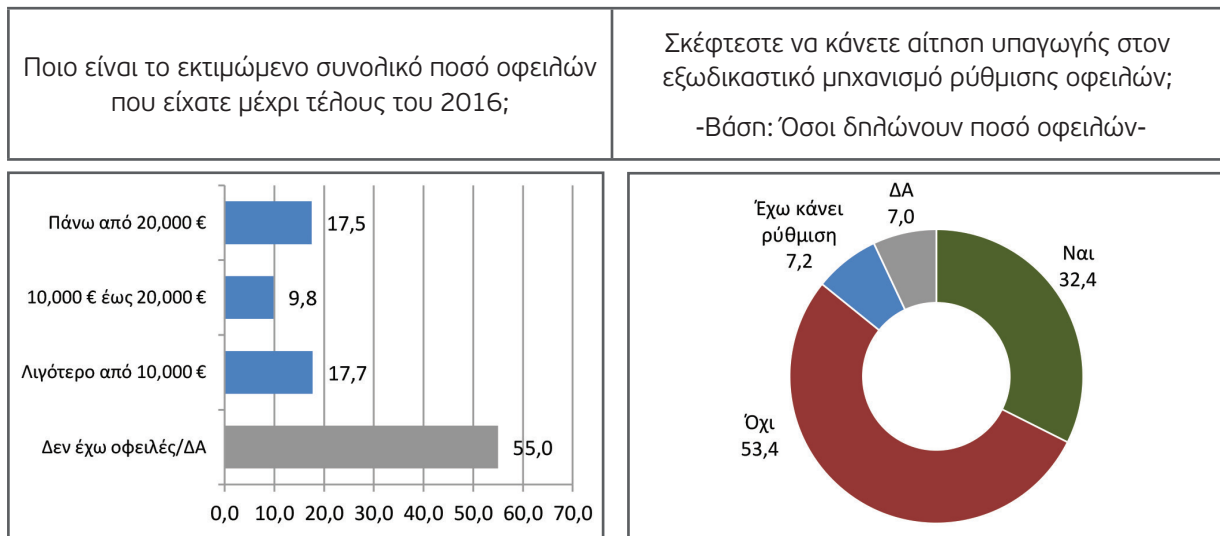
Γράφημα 18 - Καθυστερημένες οφειλές

Εσείς, κατά το τελευταίο εξάμηνο έχετε καθυστερημένες οφειλές...

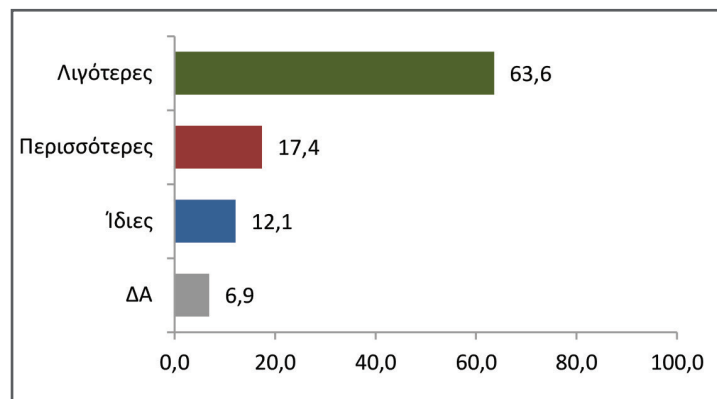
- Οι στατιστικές εκτιμήσεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δείχνουν ότι συντηρείται ένα καθεστώς υψηλής έκθεσης των επιχειρήσεων σε οφειλές προς το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Το 9,2% (64,000 επιχειρήσεις) έχει ταυτόχρονα οφειλές σε δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Τα συνολικά ληξιπρόθεσμα χρέη νοικοκυριών και επιχειρήσεων προς την εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες πλέον υπερβαίνουν τα 220 δις (και κατά πολύ το ΑΕΠ της χώρας), ενώ η τάση τους παραμένει αυξανόμενη. Το 17,5% των μικρών επιχειρήσεων (πάνω από 120,000 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, γράφημα 19) οφείλουν πάνω από 20,000€, που είναι το κατώφλι για να μπορεί να υποβάλει κανείς αίτηση υπαγωγής στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης ιδιωτικού χρέους.
- Η νομοθετική παρέμβαση για τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης ιδιωτικού χρέους αναμένεται ασφαλώς να προσελκύσει το ενδιαφέρον των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων. Συνολικά, με βάση τα στοιχεία της έρευνας εκτιμάται ότι 59,000 επιχειρήσεις αποτελούν το βασικό πυρήνα των δυνητικών δικαιούχων που θα αιτηθούν των ευεργετημάτων της νέας ρύθμισης. Η επιτυχής εφαρμογή του νόμου αποτελεί κλειδί για τις επιχειρήσεις, τις τράπεζες και την εμπέδωση ενός θετικού οικονομικού κλίματος. Θα πρέπει όμως να υπάρξει πρόνοια για τους εξαιρούμενους του νόμου (με οφειλές κάτω των 20,000€, ή με οφειλές σε ένα πιστωτή κλη), καθώς επίσης θεωρείται αναγκαία η επέκταση του πεδίου παρέμβασης στα νοικοκυριά και τους πρώην επαγγελματίες. Παράλληλα με τον εξωδικαστικό μηχανισμό, θα πρέπει να θεσμοθετηθούν δράσεις για την διάσωση και την παροχή Δεύτερης Ευκαιρίας για τις επιχειρήσεις, με έμφαση στη μεταβίβαση από γενιά σε γενιά και ουσιαστική στήριξη όσων επιθυμούν να επιχειρήσουν ξανά.

Γράφημα 19 - Συνολικές οφειλές/ Εξωδικαστικός μηχανισμός

- Σχετικά με την παρακολούθηση των ροών του νέου ασφαλιστικού συστήματος, τα τελευταία στοιχεία (γράφημα 20) δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των υπόχρεων (75,7%) δηλώνει ότι καταβάλλει λιγότερες (63,6%) ή ίδιες εισφορές (12,1%), ενώ το 17,4% ότι καταβάλλει περισσότερες. Σε ευνοϊκότερη θέση είναι οι ατομικές επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό και με πολύ χαμηλό τζίρο (79,2% πληρώνουν λιγότερα).

Γράφημα 20 - Σύγκριση ασφαλιστικών εισφορών

ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ ΜμΕ- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ/ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

- Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο αλλά και η σταδιακή μεταβολή των συναλλακτικών ηθών διέυρυνε σημαντικά το ποσοστό των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών. Έτσι, μετά τη σχετική καθήλωση που υπήρξε στο προηγούμενο εξάμηνο, οι επιχειρήσεις που διαθέτουν πλέον τερματικό μηχάνημα συναλλαγών αυξήθηκαν κατά 25% (2 στις 3 δηλώνουν ότι έχουν, ενώ στην προηγούμενη έρευνα το ποσοστό ήταν 52,4%, γράφημα 21). Είναι χαρακτηριστικό ότι 4 στις 5 επιχειρήσεις εμπορίου διαθέτει πλέον ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής.
- Συνολικά, οι μικρές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι πραγματοποιούν το 1/3 του κύκλου εργασιών μέσα από ηλεκτρονικές πληρωμές. Αυτό σημαίνει ότι στο τραπεζικό σύστημα μοχλεύονται τουλάχιστο 50 δις με τη χρήση πλαστικού χρήματος- με αντίστοιχη αύξηση κερδοφορίας του χρηματοπιστωτικού κλάδου-, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την ελαχιστοποίηση των τραπεζικών χρεώσεων και λοιπών προμηθειών.
- Εκτός από την υποχρεωτικότητα που επιβάλλει το ρυθμιστικό πλαίσιο, η αύξηση του αριθμού των διαθέσιμων ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής που παρατηρείται σε αυτό το εξάμηνο αποδίδεται και στη σχετική αποκλιμάκωση του ύψους προμηθειών που ζητούν οι τράπεζες, καθώς οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι καταβάλλουν άνω του 1% σε προμήθεια, μειώθηκε από 53% σε 33% (γράφημα 22). Το ποσοστό παραμένει ωστόσο υψηλό, και πλήττει ιδιαίτερα τους αυτοαπασχολούμενους και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, που εκ των πραγμάτων σημειώνουν χαμηλούς τζίρους.
- Σημαντικό εμπόδιο στην περαιτέρω διάδοση και εμπέδωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη λιανική κατανάλωση αποτελεί αναμφίβολα η άνιση μεταχείριση που ασκούν τα τραπεζικά

Γράφημα 21 - Ηλεκτρονικές Συναλλαγές

Για τις συναλλαγές σας με πελάτες και προμηθευτές, η επιχείρησή σας διαθέτει:

	ΙΟΥΛΙΟΣ 2015		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016		ΙΟΥΛΙΟΣ 2016		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017		ΙΟΥΛΙΟΣ 2017	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
E-BANKING	48,5	51,4	61,2	38,2	66,4	33,2	68,8	30,2	71,0	28,7
Εμπόριο	46,7	53,3	64,3	34,9	65,1	34,7	73,9	25,0	69,9	30,1
Μεταποίηση	62,7	36,9	68,9	30,3	74,2	24,2	69,8	30,2	75,5	23,7
Υπηρεσίες	41,5	58,5	53,4	46,4	62,8	1,6	63,2	35,2	69,2	30,5
ΤΕΡΜΑΤΙΚΟ POS	28,1	71,7	39,9	59,9	49,0	50,6	52,4	47,5	65,3	34,6
Εμπόριο	37,7	62,1	59,0	40,7	65,5	34,4	69,7	30,3	81,7	18,3
Μεταποίηση	12,9	87,1	19,9	79,7	28,7	70,1	32,2	67,8	41,5	58,5
Υπηρεσίες	28,2	71,6	33,8	66,2	45,0	55,5	48,3	51,4	64,4	35,4

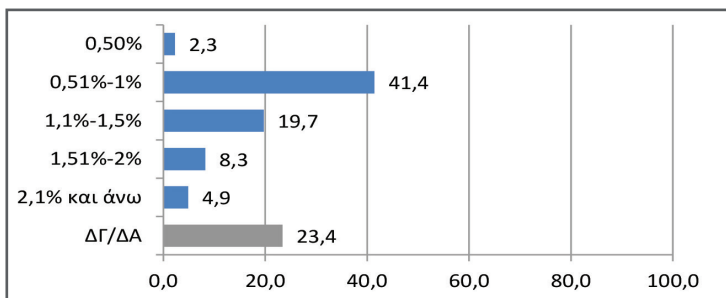
τα, με δεδομένη την υποχρεωτικότητα που ορίζει το ρυθμιστικό πλαίσιο.

- Αντίστοιχα, η αδυναμία του κράτους να παρέχει ένα ελάχιστο βαθμό προστασίας από κατασχές δημιουργεί επίσης αντικίνητρο διατήρησης αλλά και τακτικής χρησιμοποίησης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Η θεσμοθέτηση του ηλεκτρονικού ακατάσχετου επαγγελματικού λογαριασμού, που θα εξασφαλίζει προστασία για τις πληρωμές εργαζομένων, προμηθευτών, ενοικίων και λοιπών λειτουργικών εξόδων, θα δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης και τη βελτίωση των επιχειρηματικών πρακτικών.
- Σε συνάρτηση με τα παραπάνω, περιορισμένη εμφανίζεται η διεύθυνση του ηλεκτρονικού εμπορίου στη μικρομεσαία επιχείρηση, καθώς μόλις το 14,6% των εμπορικών επιχειρήσεων (γράφημα 23) έχει αναπτύξει τη συγκεκριμένη μέθοδο πωλήσεων και επέκτασης των δικτύων πελατών. Είναι ζωτικής σημασίας για τις ελληνικές μικρές επιχειρήσεις να διαμορφώσουν ένα εσωτερικό δίκτυο πωλήσεων από απόσταση που θα απευθύνεται τόσο στην ελληνική αγορά, όσο και στη διεθνή, όταν υπάρχουν οι προϋποθέσεις. Με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν αποτελεσματικότερα τις παρενέργειες του παρεμπορίου και διακίνησης παραποιημένων προϊόντων, ενώ δημιουργούν οικονομίες κλίμακας στην προώθηση των ελληνικών σημάτων.

Γράφημα 22 - Χρεώσεις τραπεζικών συναλλαγών

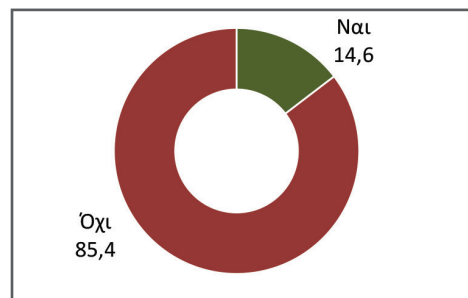
Γνωρίζετε ποιο είναι το ποσοστό χρέωσης ανά συναλλαγή επί του τζίρου που επιβάλλει η τράπεζα;

ΒΑΣΗ: Όσοι έχουν μηχανήμα για συναλλαγές με κάρτα.

Γράφημα 23 - Ηλεκτρονικό εμπόριο

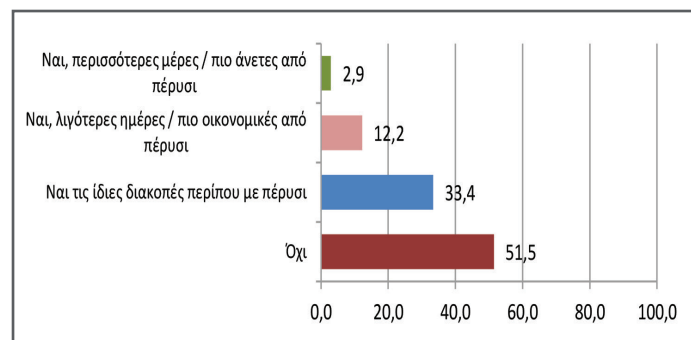
(Κάνετε πωλήσεις μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου; -Βάση: Όσοι ανήκουν στον κλάδο του εμπορίου-)

ΔΙΑΚΟΠΕΣ

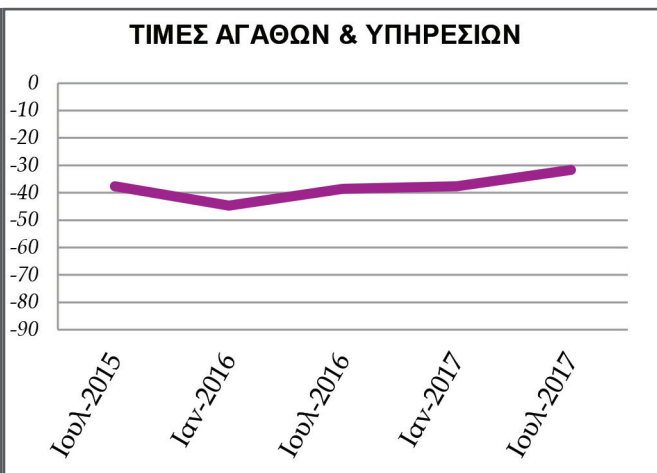
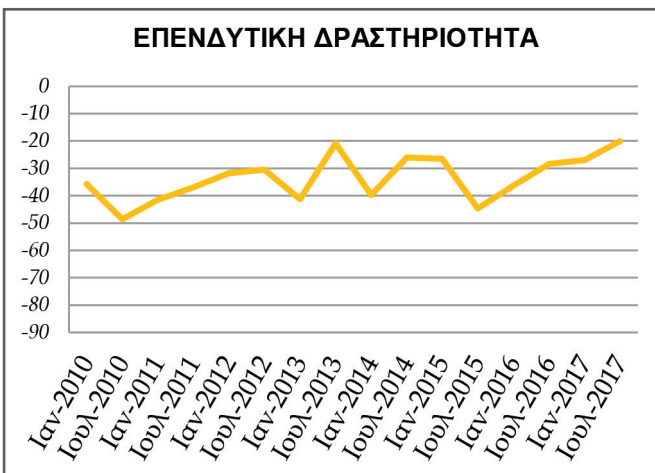
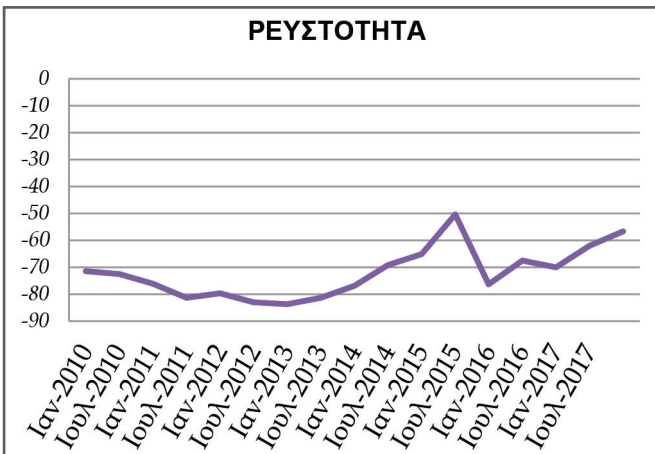
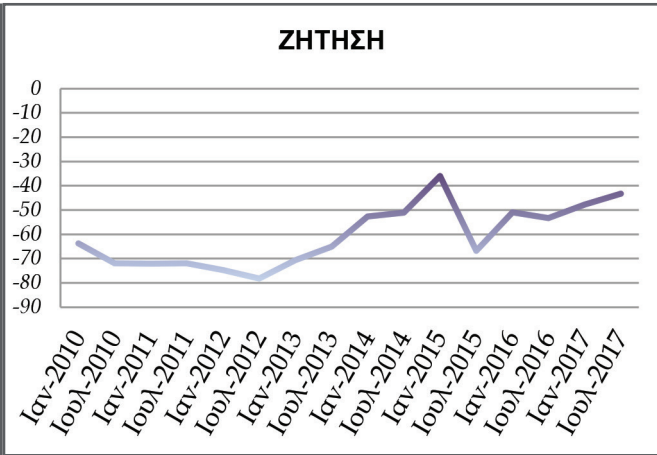
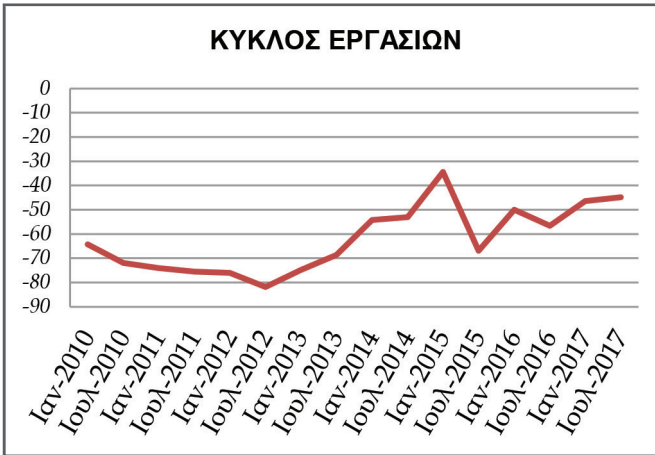
- Στα θετικά στοιχεία της έρευνας συγκαταλέγεται η αύξηση του αριθμού των επαγγελματιών, εμπόρων και βιοτεχνών που θα καταφέρει να πάει διακοπές με την οικογένεια. Συνολικά, το 36,3% θα κάνει διακοπές για τον ίδιο ή και μεγαλύτερο αριθμό ημερών από πέρυσι, ενώ το 51,5% δηλώνει ότι δεν θα κάνει διακοπές.

Γράφημα 24 - Διακοπές/ Θα φύγετε φέτος για διακοπές;

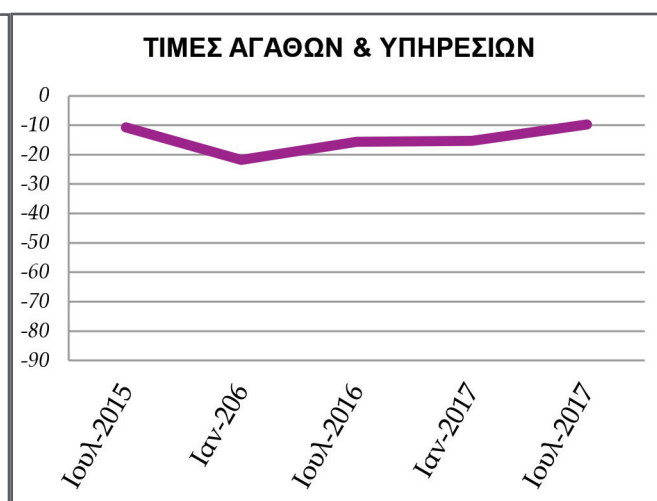
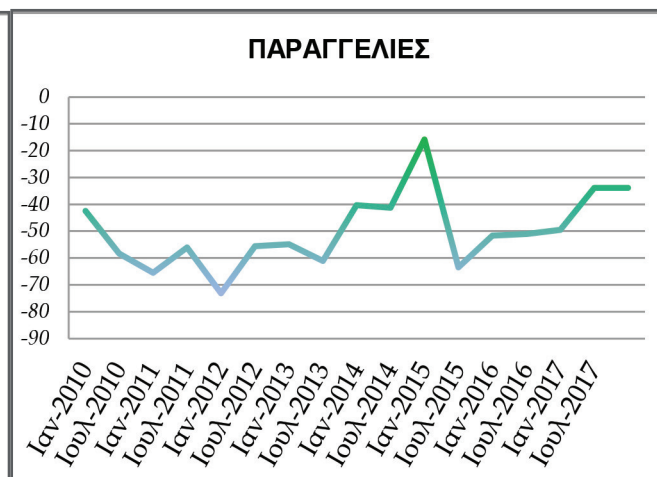
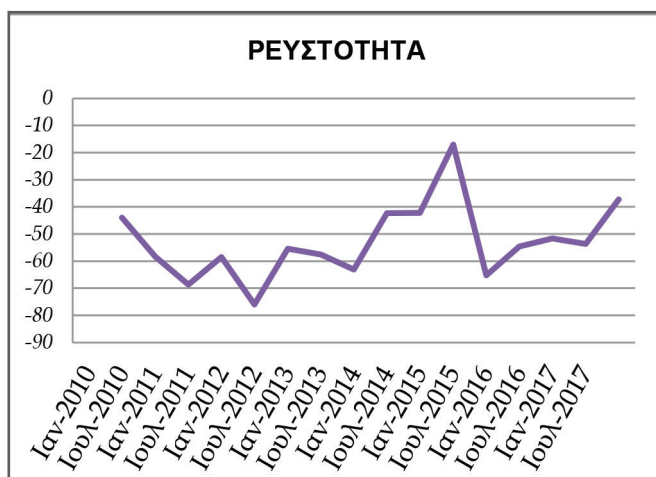
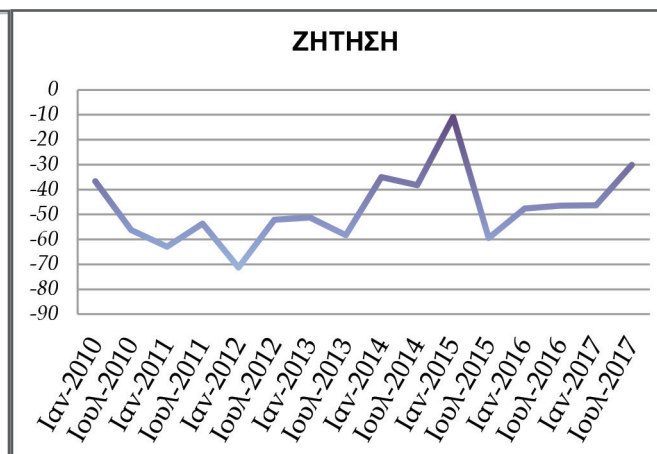

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ (2010-2017)

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

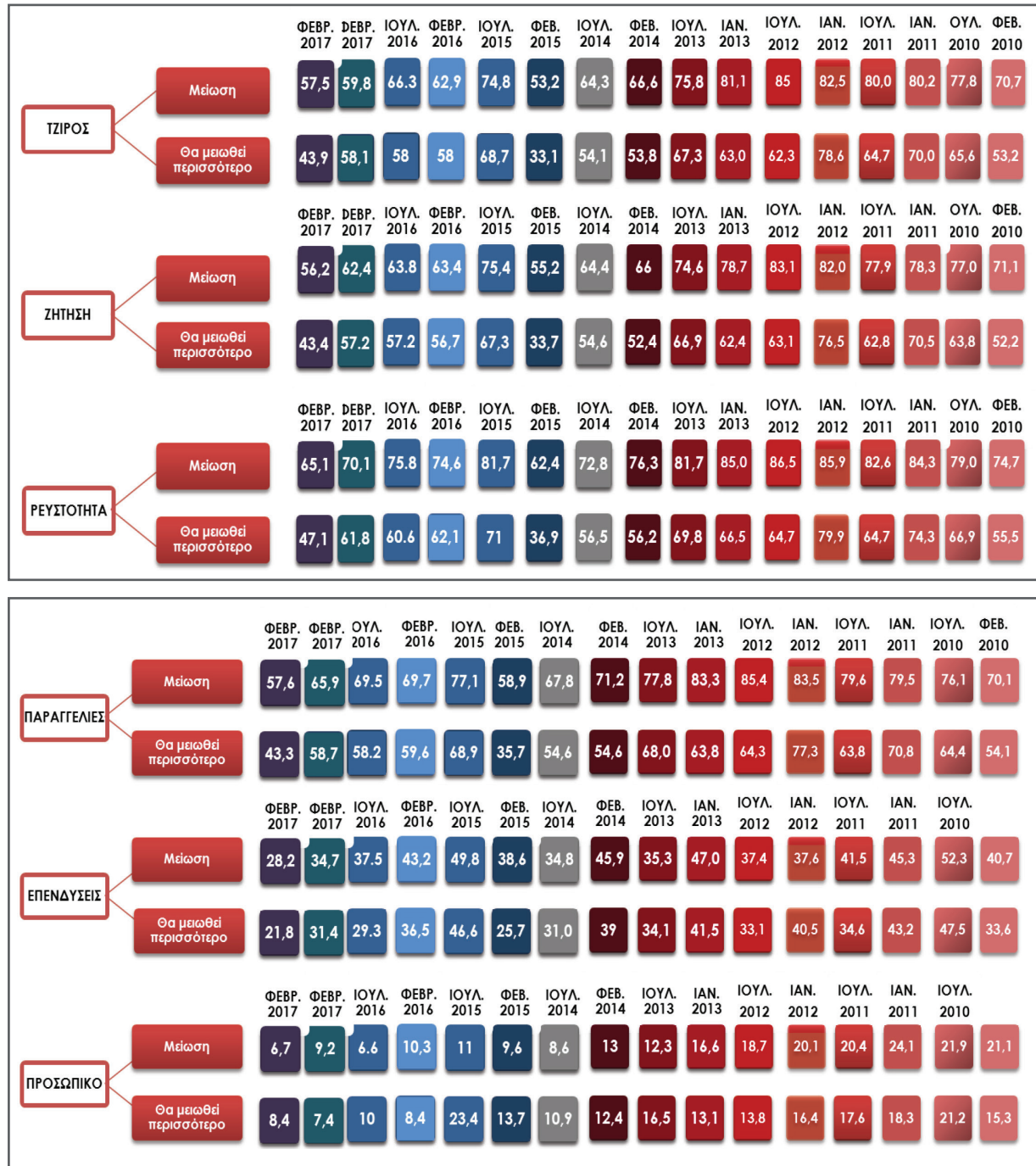
ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (Ιούλιος 2017) ΜΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Τα παρακάτω νούμερα αναφέρονται σε ποσοστά επί του συνόλου των ερωτηθέντων επιχειρηματιών

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Μείωση = Καταγεγραμμένη μείωση προηγούμενου εξαμήνου

Θα μειωθεί περισσότερο = Προβλεπόμενη μείωση για το επόμενο εξάμηνο

Τίτλος: Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ- Αύγουστος 2017 - Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις (0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν το 99,6% των ελληνικών επιχειρήσεων)

Συντάκτες: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Εκδότης: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ημερομηνία Έκδοσης: Σεπτέμβριος 2017

Επιτρέπεται η ανατύπωση, η αναπαραγωγή, η μετάφραση, η αντιγραφή, μερική ή ολική, η φωτοτύπηση, η φωτογράφιση, κλπ. του τρόπου έκθεσης της περιεχόμενης ύλης, όπως και η παρουσίαση και προβολή του από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό και μαγνητικό μέσο με την προϋπόθεση ότι θα παρουσιάζονται ή θα αναφέρεται ο εκδότης και τα ονόματα των συντακτών του παρόντος εγχειριδίου.